

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

17^E JAARGANG

WOENSDAG 2 MAART 1932

No. 844

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen; Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbuis; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonnees, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque en giro-rekening No. 145192.

1 MAART 1932.

De inschrijving op het schatkistpapier was voor meerdere geldgevers een teleurstelling; het was voor hen niet gemakkelijk om andere belegging te vinden. De rente voor particulier disconto liep dan ook, ondanks de nadering van de maandswisseling, sprongsgewijze terug. Geopend op 1⁷/₈ pCt., kon men aan het einde der week zeer gemakkelijk voor 1¹/₄ pCt. plaatsing vinden; vooral omdat het aanbod van wissels weder uiterst gering was. Ook overigens was er van een aantrekken van de geldmarkt voor de maandswisseling nog niet veel te bespeuren. Callgeld bleef $\frac{3}{4}$ à 1 pCt. noteeren en was alleen wat gemakkelijker te plaatsen; terwijl de prolongatierente nog eerder iets terugliep en van 1¹/₂ à 1¹/₄ pCt. op 1¹/₄ à 1¹/₂ pCt. kwam.

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank blijkt de goudvoorraad te zijn toegenomen met f 11,5 miljoen; de zilvervoorraad verminderde daarentegen met f 513.000, zoodat de post munt en muntmateriaal per saldo f 11 miljoen grooter is dan de vorige week.

De post binnenlandsche wissels is met f 92.000 toegenomen. De beleeningen vertoonen een stijging van f 4,3 miljoen. Terwijl de post papier op het buitenland ongewijzigd bleef, zijn de diverse rekeningen onder de activa der Bank met f 386.000 vermeerderd.

De biljettencirculatie onderging, waarschijnlijk in

verband met den ultimo, een uitbreiding van f 35,3 miljoen. De saldi in rekening-courant liepen daarentegen met f 19,6 miljoen terug. Het saldo van het Rijk daalde met f 21,7 miljoen, terwijl de saldi in rekening-courant van anderen met f 2,1 miljoen vermeerderden. Het beschikbaar metaalsaldo is met f 4,7 miljoen toegenomen; het dekkingspercentage bedraagt nagenoeg 77 pCt., evenals de vorige week.

* *

De Gulden — en ook de Zwitsersche Franc — zijn deze week flauw geweest. De wisselkoersen waren hier dus vast. Het Pond is van 8.56 op 8.66 $\frac{1}{2}$ gekomen, terwijl de Dollar van 2.4725 tot 2.4850 verbeterde. Dollars tegen Ponden noteerden 3.49 na de week op 3.46 begonnen te zijn. Fransche Francs stegen van 9.73 tot 9.77 $\frac{3}{4}$ (Dollars tegen Francs 25.42). Belga's 34.44—34.56. De Zwitsersche Franc echter is van 48.25 op 48.02 $\frac{1}{2}$ teruggelopen om op 48.12 $\frac{1}{2}$ te sluiten. Lires veranderden weinig: 12.85—12.88. Oostenrijksche Schillingen noteerden iets lager: 34.95. Tsjecho-Kronen ca. 7.34.

De Scandinavische koersen eveneens wat beter: Kopenhagen 47.70, Oslo 46.95, Stockholm 47.87 $\frac{1}{2}$. Ook de Finsche Marken hooger: 3.96. Canadeesche Dollars schommelden rond de 2.20. Yen flauw ca. 77 $\frac{1}{2}$.

Termijnponden tamelijk wel onveranderd. Dollars op één en drie maanden waren flauwer; zij noteerden ca. 30 resp. 75 punten onder den contanten koers.

De situatie op de goudmarkt is onveranderd; het lijkt of er iets meer vraag te bespeuren is. Gouden baren noteeren rond de f 1650.

LONDEN, 29 FEBRUARI 1932.

De geldmarkt was over het geheel de vorige week weder ruim voorzien, ofschoon het saldo der Clearing Banks bij de Bank van Engeland is teruggelopen.

De hoeveelheid wissels is echter zooveel kleiner, dat ook de vraag naar accommodatie beduidend minder is.

In de discontomarkt werden de prijzen beheerscht door de verwachting, dat het bankdisconto binnenkort verder verlaagd zal worden.

De nieuwe schatkistpromessen werden toegewezen tot even boven 3 $\frac{1}{4}$ pCt., terwijl de notering voor prima bankaccepten tot 3 $\frac{5}{8}$ terugliep.

Het Pond Sterling verbeterde tegenover de gouden-standaard-valuta's. Dollars sluiten op 3.48 $\frac{1}{2}$; Guldens op 8.65 $\frac{1}{2}$.

VERKEERSECONOMIE.

Mehr Planwirtschaft im Verkehr!
E. Kaiser 1931.

In de vergadering van de afdeling Verkeer en Verkeerstechneek van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs, welke op 18 December van het vorige jaar in den Haag gehouden werd, ontwikkelde de hoofd-ingenieur van den Bond van Bedrijfsautohouders Ir. L. Swaab, eenige beschouwingen over verkeers- en vervoersproblemen in Nederland.

In zijn zeer gedocumenteerde rede, bracht de heer Swaab een groot aantal cijfers en feiten naar voren, teveel om staande de vergadering besproken te worden. In het debat kon hierop dan ook niet ingegaan worden en dit is ook nu nog niet mogelijk, zolang de inleiding niet in druk is verschenen. Maar wel is het mogelijk reeds thans het standpunt na te gaan, waarvan de kampvechter van het automobielwezen en de voorstander van de ongebreidelde concurrentie in het verkeerswezen blijkens mijne aantekeningen uitging. En dit is daarom voor schrijver dezes ook voldoende, omdat, mocht blijken dat dit uitgangspunt onjuist is, het dan vanzelf spreekt, dat de op het grondbeginsel gebouwde conclusiën hun waarde grotendeels verliezen; het heeft dan verder geen zin op al of niet op zichzelf aanvechtbare becijferingen nader in te gaan.

In het ondervolgende wensch ik mij te bepalen tot de ontleding van het *principiele standpunt* van den inleider.

Dit standpunt wordt wel het duidelijkst omschreven in den passus, welke volgde op de constateering, dat de spoorwegen een zoo groot deel van het vervoer hadden verloren, dat de exploitatie niet meer loonend was te maken, hetgeen dan de reden zou zijn, waarom de spoorwegautoriteiten in Nederland, Zwitserland, Engeland, Frankrijk en Duitschland bij de landsregeringen zouden aandringen op bemoeilijking van het autobedrijf door allerlei beperkende bepalingen, ja op een besluit tot uitvaardiging van een vervoersverbod per automobiel (!) De heer Swaab vervolgde woordelijk: „Het hoeft geen betoog, dat een kunstmatige beperking van het vervoer per automobiel door mij als schadelijk voor het volksbelang wordt gequalificeerd, omdat ik van oordeel ben, dat een vrij, ongehinderd en goedkoop transport, met vrije keuze voor handel en industrie om zelve het transportmiddel te kiezen, waarmede hare goederen kunnen worden vervoerd, een van de voornaamste factoren voor de volkswelvaart wordt geacht.” De invoering van het concessiestelsel voor autobussen in Nederland werd door den spreker een „kunstmatige beperking van het autoverkeer” geacht.

Na de voordeelen van het goederenvervoer per vrachtauto te hebben opgesomd, waarbij werd aangegeven, dat dit in vele gevallen goedkooper¹⁾ zou zijn, wyl een zeer belangrijk deel der uitgaven van de spoorwegmaatschappij zouden liggen in de beheerskosten van de *stationsinrichting* (benevens die voor lading, ontlading en bestelling), werd nogmaals beweerd, dat het „kunstmatig belemmeren van den groei van het autoverkeer, met het doel (!) de bedrijfsuitkomsten van de spoorwegen gunstig te beïnvloeden, schadelijk voor het algemeen belang moet worden geacht.” De inleider drong op een geheel gewijzigde exploitatiewijze der spoorwegen aan — dus bij gelijk-tijdige vrijlating van de wildste autoconcurrentie —

¹⁾ Er werd niet bij vermeld, dat de spreker van plan was om op 11 Febr. 1932 te Utrecht, namens den Bond van Bedrijfsautohouders, een rede te houden, waarvan blijkens de gepubliceerde verslagen, de strekking was, de herstelling van het door de auto's geruïneerde tertiaire wegnnet te laten financieren door de gemeenschap, welke daarvoor — en dat nog wel in dezen tijd, nu de allergrootste zuinigheid te betrachten en alle luxe te weren is — dan maar leeningen zou moeten sluiten.

omdat de spoorwegen nog een nuttige taak te verrichten hadden, nl. de bezorging van het snel en doorgaand verkeer vooral op groote afstanden, dat nog niet door de auto kon worden overgenomen.

Het uitgangspunt van den heer Swaab is dus zeer in het kort; elke maatregel om het reizigers- en goederenverkeer in economischen zin te regelen, is eigenlijk een ongeoorloofde en niet-wenschelijke belemmering van het verkeerswezen, schadelijk in het algemeen belang; laat de auto geheel vrij; in den wilden concurrentiestrijd der verkeersmiddelen overwint de meest geschikte; handel en industrie, ja de volkswelvaart is hiermede gebaat.

Zooals men ziet, staat de heer Swaab nog geheel op het standpunt der liberaal-anarchistische economie van den *survival of the fittest* in den strijd om het bestaan, welke in Nederland een dertigtal jaren geleden in Mr. S. van Houten nog een geniaal verdediger had en hij borduurt thans door op die economische theorie, welke in een reeds lang vervlogen periode wellicht haar verdiensten heeft gehad, doch thans vrijwel op elk gebied verlaten is, omdat zij van de volgende principiële onjuistheden uitging: dat ieder zijn eigen belang nastreeft, dat ieder zijn eigen belang het best kent, en dat ieder het best in staat is zijn eigen belang het best te bevorderen.

Zoo ooit, dan toonde deze individualistische leer hare ondeugdelijkheid in de huidige chaotische verwarring op productie- en distributiegebied; een verwarring, welke overal stemmen doet opgaan om te komen tot een „Planwirtschaft” een planmatige (het woord is niet mooi) regeling van de productie en distributie. Kan men theoretisch de wenschelijkheid hiervan aanvaarden, dadelijk worden door mij de moeilijkheden in de practijk toegegeven, niet het minst omdat een geïsoleerde staat niet denkbaar is en een goede regeling internationaal opgezet zou moeten worden. Hoelang deze praktische bezwaren nog voor het geheele voortbrengingssysteem zullen duren, is niet na te gaan, de behandeling dier vraag ligt ook geheel buiten het kader van dit opstel. Merkwaardig is echter, dat juist het verkeerswezen, dat belangrijke onderdeel van het geheele productie- en distributieproces, wel nationaal planmatig te regelen is en ook in vroegere jaren min of meer zoodanig geregeld is geworden.

Dit laatste had zijn goede reden. Men zag in, dat concurrentie, in sommige gevallen toe te juichen, ten opzichte van het verkeerswezen, waarin zulke groote kapitalen gestoken werden en dat zoo diep ingreep in de voortbrenging, zoo niet den dood zou beteekenen, dan toch hoogst schadelijk voor de volkswelvaart zou zijn. De Staat nam hier en daar den aanleg en de exploitatie van ijzeren wegen zelf ter hand, of wel delegerde zijne werkzaamheid en voerde (al of niet gelijktijdig) een concessiestelsel in, legde den exploitatieplicht en den vervoersplicht op, eischte goedkeuring door de Regeering van openbaar gemaakte voor ieder gelijke tarieven en van dienstregelingen, beperkte ook op andere wijze de vrijheid van het bedrijf, regelde de dienst- en rusttijden, loonen, pensioenen, enz. van het personeel in z.g. geheel „vrije” bedrijven.

Waar men in Nederland op spoorweggebied de „concurrentie” vrije baan liet, leidde dit tot teleurstellingen en enorme verliezen, het compromis „concentratie en concurrentie” — een laatste vasthouden aan de oud-liberale vrijheidsgedachte — voerde in Nederland via een debacle tot den tegenwoordigen toestand, waarin van concurrentie geen spoor is terug te vinden. In de Vereenigde Staten leidde ongebreidelde concurrentie tot kapitaalvernietiging op groote schaal. In eenigszins mindere mate evenzoo in alle andere landen ter wereld. Overal kan men nu dan ook een bewust streven naar concentratie met uitschakeling van een funeste concurrentie waarnemen (men zie

naar Engeland na den oorlog en naar het proces, dat zich bezig is in Frankrijk te voltrekken¹⁾; wanneer de heer Swaab hierover gegevens wil hebben, kan ik wel een geheele bibliotheek te zijner beschikking stellen.

In Nederlandsch-Indië — het land waar de heer Swaab en ik een groot deel van ons leven doorbrachten — gold hetzelfde beginsel; honderden concessie- en vergunningsaanvragen voor particuliere- en wetsontwerpen tot aanleg van staatslijnen zijn daar door mijn handen gegaan; elke aangevraagde verbinding werd steeds getoetst aan de vragen: zal een bepaalde lijn economisch nuttig zijn en zal zij andere ondernemingen geen schade doen. Minister van Dedem's adagium, dat geen concurrerende lijnen geschapen mochten worden, waarvan het gevolg zou zijn, dat meerdere min of meer noodlijdende ondernemingen zouden kunnen ontstaan, in stede van enkele kapitaalcrachtige, werd ook in latere tijden gehandhaafd en heeft gemaakt, dat ginds een goed transportstelsel ontstond, dat tot aan de laatste algemeene inzinking financieel krachtig stond en mede daardoor aan de hoogste eischen kon beantwoorden. Tot voor eenige jaren was Indië het voorbeeld van een land waar het spoorwegwezen tot algemeene tevredenheid vrijwel planmatig geregeld was; concurrentie kwam nagenoeg niet voor.

Was, om op de inperking van het particuliere initiatief terug te komen, in lang vervlogen tijden, regelend ingrijpen van de Overheid in het verkeerswezen overal aanvaard als een onbetwistbare plicht van het centrale Gezag, dit werd steeds meer gewettigd naarmate industrie en handel een fabelachtigen vlucht namen en een zoo ver doorgevoerd verrijnd productie- en distributiestelsel ontstond, dat een willekeurigerkend transportstelsel de geheele volkshuishouding zou hebben kunnen ontwrichten. Steeds meer verwijderde het verkeer zich van een vrij bedrijf naar een „Planwirtschaft“.

Was dus de toestand in vroeger tijd zoodanig, dat niemand de wenschelijkheid ontkende van het regelend ingrijpen der Overheid bij het verkeerswezen, de vraag dient thans onder de oogen gezien te worden, hoe de toestand werd toen de automobiel verscheen en dadelijk een vlucht nam, waarvan de stoutste fantast niet had kunnen dromen. Oorspronkelijk als luxe-vervoermiddel begonnen, nam het automobieltransport na den wereldoorlog dergelijke afmetingen aan, dat het weldra in botsing kwam met de openbare straat, welke zij kosteloos benutte, doch welke niet berekend was op een dergelijk massagebruik. Men zag in, dat een verbetering der wegen, welke miljoenen zou kosten, een subsidie zou beteekenen aan één enkel verkeersmiddel. Den belastingbetaler hiermede op te schepen leek onbillijk. Vandaar, dat men in de meeste, zoo niet alle landen een wegenbelasting invoerde, welke door de nieuwe weggebruikers opgebracht zou moeten worden, waarbij ik geheel in het midden laat of de wegenverbetering niet te kostbaar is opgezet — zie o.a. het Nederlandsche wegenplan, dat in 25 jaren moet worden uitgevoerd — en of het automobielverkeer wel in voldoende mate in de reusachtige kosten van wegverbetering en wegonderhoud bijdraagt.

Wat dit laatste betreft is het toch duidelijk, dat elk vervoermiddel zijn eigen lasten moet dragen. Een eerlijke concurrentie met andere vervoermiddelen is anders niet mogelijk, evenmin als een wetenschappelijke en praktisch juiste beoordeeling van de economi-

¹⁾ Zeer terecht zegt de British Royal Commission on Transport op blz. 17 van haar in 1931 verschenen rapport over The Co-ordination and Development of Transport: „Within limits competition is good and it may be argued with some force that this policy led in many cases to the provision of better services and facilities, but a policy which permits and, indeed, compels a number of agents to compete with another for the same ton of traffic cannot be regarded as other than uneconomic.“

INHOUD.

	Blz.
VERKEERSECONOMIE door S. A. Reitsma	166
De strijd over den Gouden Standaard in Zuid-Afrika door K. F. van den Berg	170
De begroting der sovjet-unie voor 1932 door Ir. A. Baars	173
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De Engelsche Tariefwet door Prof. P. Geyl	174
AANTEKENINGEN:	
Uit het Jaarverslag van de Banque de France	176
Indexcijfers van groothandelsprijzen	177
INGEZONDEN STUKKEN:	
De buitenlandsche handel van Duitschland in 1931 door H. Dunlop	178
MAANDCIJFERS:	
Indexcijfers van Nederlandsche aandelen	177
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	178
Overzicht der opbrengsten van het Staatsbedrijf der P.T.T.	178
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zoutmijnen	178
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	178—184
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten. — Goederenhandel.	

sche waarde van eenig bewerkstelligd vervoer. En als men de spoorwegen de volle kosten van onderhoud harer wegen, stationsinrichtingen enz. en van allen nieuwbouw laat betalen, dan is het toch eigenlijk van zelf sprekend, dat ook de andere vervoermiddelen hun weg-ontillage, parkeergelegenheden, enz. zelf moeten bekostigen. Zouden zij dit niet kunnen, dan was daarmee dadelijk het oneconomische van dit vervoermiddel aangetoond. Kunnen zij het wel, dan is een belasting tot het volle bedrag wenschelijk en is dit allermint te beschouwen als een belemmering van het automobielverkeer; integendeel alle ontlasting van dergelijke bijdragen is een *onbillijke en ongewenschte bevoorrechtiging* van een der vervoermiddelen *ten koste* van het andere en een drukkende belasting voor de *gemeenschap*.

Hoe zwaar de bovengenoemde kosten op de spoorwegen drukken, is den heer Swaab natuurlijk bekend, hij noemde ze echter niet in zijn voordracht. Alleen die der stationsinrichtingen haalde hij aan als een bewijs waarom spoorvrachten hoog moeten zijn, deze vormen echter slechts een klein onderdeel van de jaarlijks terugkerende zware exploitatiekosten, verbonden aan het onderhoud; bewaking en beveiliging van den gebruikten weg. Niet oninteressant ware het geweest te vermelden, dat de spoorwegen in Nederland, alleen voor het onderhoud, herstellen en bewaken van den weg jaarlijks rond f 51.000.000 aan kosten betalen, en dat verder de huur van het staatsnet (f 6.500.000) en de rente en de aflossing van de bouwkosten der andere lijnen, welke zij zelf in den weg staken, zijnde rond f 336.000.000, eveneens door het verkeer over den spoorweg opgebracht moeten worden. Hoeveel betalen jaarlijks de spoorwegen niet eenzijdig aan een beveiliging der kruisingen met den gewonen weg, welke grootendeels aan het gewone wegverkeer ten goede komen en hoe herscheppen de auto's het geheele straten-net niet in één grooten, onbevaakten overweg met uitzondering van die plaatsen, waar een dure verkeerspolitie door de gemeenschapsorganen bekostigd wordt?

Behalve door de wegenbelasting greep de Overheid ook op andere wijze in de totaal wilde ontwikkeling van het automobielwezen in. Teneinde een onderzoek in te stellen, aangaande de vraag, of en in hoeverre maatregelen noodig zijn om te bevorderen, dat de land- en waterwegen en de spoor- en intercommunale tramwegen op de meest economische wijze dienstbaar worden gemaakt aan het vervoer van reizigers en goederen; werd in 1923 de Staatscommissie-Patijs ingesteld. In 1924 verscheen het eerste rapport, hetwelk in 1926 — naast invoering van de Wegenbelasting — leidde tot een wijziging van de sinds 1880 van kracht zijnde Wet op de Openbare Vervoermiddelen, o.a. in dien zin, dat voortaan eene vergunning noodig zou zijn voor het vervoer van personen met autobussen.

De heer Swaab noemt dit een „kunstmatige beperking” van het autoverkeer en vergeet 1e. dat indertijd door den Bond van Autobusondernemers op de invoering bij de Commissie-Patijn aangedrongen werd en 2e., dat zij in de praktijk het meeste nut heeft in de bescherming van de autobusondernemingen tegen elkaar. Ten opzichte van de spoorwegen heeft de regeling, zooals nader betoogd zal worden, dank zij de verkeerde toepassing, zoo goed als geen nut. Met het vervoer van vrachtgoederen liet het rapport zich weinig in; de Commissie meende, dat dit geheel moest worden vrijgelaten en dat er naar hare meening geen voldoende motieven waren, om met die vrijheid te breken.

Ook in haar tweede rapport (1930) kwam de Commissie niet op overwegingen, ontleend aan principieel-economische gronden, doch naar aanleiding eener incidenteele bestrijding van een adres der Nederlandsche Vereeniging voor Locaalspoor- en Tramwegen, tot de conclusie, dat een vergunningsstelsel voor het vrachtautovoer ongewenscht zou zijn en dat de invoering voor het geregeld openbaar vervoer per vrachtauto niet tot een belangrijke vermindering van de concurrentie van het vervoer per vrachtauto met de *intercommunale tramwegen* zou leiden. Aan het belang der andere verkeersmiddelen (spoor- en waterwegen), ook aan den onderlingen, vernietigenden concurrentiestrijd van vrachtautodiensten, schijnt niet gedacht te zijn; dit blijkt althans niet uit het Rapport. Hoe het zij, in Nederland is het vervoer per vrachtauto nog altijd wettelijk ongeregeld en iederen beunhaas staat het vrij, om met zijn, wellicht op afbetaling gekocht vervoermiddel, degelijke op min of meer zware wettelijke lasten zittende vervoersondernemingen — ook andere bestaande vrachtautodiensten — te bestrijden.

Wel zwaar wreekte zich de werkwijze der Commissie-Patijn om, in plaats van te voren een algemeene theoretische beschouwing te wijden aan het geheele vervoersvraagstuk in abstracto (zooals oorspronkelijk in het voornemen had gelegen, zie blz. 9 van het rapport), spoedshalve stukwerk te verrichten en de theoretische beschouwingen, welke toch altijd grondslagen moeten zijn voor de praktische uitvoering, te verschuiven naar het slot van den arbeid met het resultaat, dat wij daar nog altijd op wachten en ook wel altijd zullen moeten blijven wachten. Bij onze Oostelijke naburen, waar een „verkeerswetenschap” bestaat en waar de uitvoering tevoren deugdelijk getoetst wordt aan de theorie, zou zoo iets onmogelijk zijn geweest; in Nederland, waar de verkeerseconomie niet anders dan dilettantisch beoefend, waar het aan geen der Universiteiten gedoceerd wordt, waar geen oorspronkelijke leerboeken van dit zoo gewichtige vak bestaan, nam men genoegen met de beschreven werkwijze, spande het paard achter den wagen en... liep toen hopeloos vast.

Want niet alleen bevredigt niemand de verkregen oplossing principieel, ook de praktijk wees uit, dat het in 1926 opgerichte vergunningsstelsel in geen enkel opzicht tot het verlangde resultaat, de economische regeling van het vervoer, leidde. Dit laatste hoofdzakelijk als gevolg van het feit, dat Gedeputeerde Staten, welke over het verlenen der vergunningen beslissen, verkeerseconomisch niet beter onderlegd zijn dan de Nederlander in het algemeen en daardoor — natuurlijk — het kleine provinciale belang voor laten gaan boven het algemeene volksbelang, dat zij niet kunnen of niet willen zien.

In Engeland met zijn indeeling in 13 verkeersdistricten en in Oostenrijk heeft men zeer goed ingezien, dat het niet de streekbelanghebbenden zijn, welke over de al of niet, wenschelijkheid eener vergunning moeten beslissen. En anderzijds strandt de regeling hier te lande op de opvattingen van den Minister van Waterstaat, die blijkens de laatste Waterstaatsbegroting in de Tweede Kamer, zich slechts voor 20 pCt.

aan verkeersvraagstukken kan geven, dus ook niet als verkeersspecialiteit kan gelden en die de Kroon in beroep beslissingen doet nemen, welke een verkeers-econoom de haren te berge doen rijzen.

Dit is echter niet het ergste, doch — en daar komt het op aan — beslissingen, welke de verkeersverhoudingen ontwrichten en groote schade aan de verkeershuishouding bezorgen. In mijn blad „*Spoor- en Tramwegen*” publiceer ik geregeld voorbeelden van deze bewering, zoodat ik mij ter bekorting mag onthouden van het citeeren van werkelijk „haarsträubende” adviezen en beslissingen. Nu zegge men niet, hier is alweer een *eenzijdig* spoorman aan het woord, zooals van de zijde van autobezitters bijna altijd geschiedt, wanneer een spoorman op de bevoorrechte positie van den auto wijst. Nu zou dit op zichzelf niet zoo erg zijn, want geen der op de lezing van den heer Swaab aanwezige leden van het Instituut van Ingenieurs zal zich aan den indruk hebben kunnen onttrekken, dat de daar aan het woord zijnde inleider slechts als automan sprak, zij het, dat hij eenige gratuite lessen voor toekomstige spoorwegexploitatie ten beste gaf. Maar de qualificatie als zoodanig is in het onderhavige geval niet juist, omdat wel degelijk de groote voordeelen van snelheid en bewegelijkheid van den auto en het nut ten opzichte van afgelegen streken, door schrijver dezes erkend worden en vooral ook, omdat d.z. veel verder gegaan wordt, dan door een groot aantal spoorwegmannen, die een vergunningsstelsel voor vrachtautodiensten niet beslist noodzakelijk achten. M.i. is dat wel het geval, omdat alleen dan een „planmatige” vervoersregeling mogelijk is en alleen dan schadelijke onderlinge concurrentie onmogelijk gemaakt kan worden en rechten en plichten analoog aan die van andere vervoersondernemingen zijn op te leggen. Het is toch onjuist en min of meer dwaas om te zeggen: een concessieregeling is noodig voor autobussen, omdat ik — d.w.z. de spoorwegen — daarvan voordeelen kunnen plukken, doch voor vrachtauto's is hetzelfde niet noodig, omdat het vrije vervoer mij — dit zijn weder de spoorwegen — niet in die mate als bij de autobussen het geval is, schade doet. Voordeel of nadeel voor een *bepaald vervoermiddel* „an sich” mag geen criterium zijn om de al of niet wenschelijkheid van een vergunningsstelsel te beoordeelen, wel of dit stelsel daardoor voordeel of nadeel voor de geheele volkshuishouding zou beteekenen.

Vervoer toch moet op de meest economische manier geschieden, d.w.z. het maximum voordeel moet met de minst mogelijke kosten bereikt worden. En dan bedoel ik niet, zooals de heer Swaab, de paar centen verschil, die een fabrikant of handelaar heeft als hij zich van een vervoermiddel bedient, dat ten onrechte op allerlei wijze van noodzakelijke verplichtingen, welke alle op geld waardeerbaar zijn, is vrijgesteld, doch ik bedoel mede die kosten, welke ten laste der gemeenschap komen. Om deze te kunnen beoordeelen moet men nagaan, wat het vervoer *economisch* dus in totaal kost.

De gebruiker ziet natuurlijk naar de vergoeding, welke de exploitant van het verkeersmiddel vraagt. Deze kan lager gaan dan zijn concurrent, wanneer hij is vrijgesteld van kosten, welke den ander in vollen omvang treffen of wil men liever, welke den ander om bepaalde redenen opgelegd zijn. Wil men om de gedachten te bepalen, dat de eene partij door een vervoersplicht gedwongen wordt om ook weinig loonend vervoer te bewerkstelligen, waardoor meerwaardig vervoer meer zal moeten betalen dan het transport van goederen, welke de gemiddelde transportkosten moeilijk kunnen dragen, dan is het billijk, dat ook de andere concurreerende partij eenzelfde vervoersplicht wordt opgelegd; geschiedt dit niet, dan neemt de laatste alleen het meerwaardige vervoer en laat het weinig rendeerende, maar toch noodige vervoer over aan zijn concurrent, die vervoeren *moet* en er het loodje bij legt, niet alleen tot schade van dien concurrent,

doch vooral tot schade van de volkshuishouding, welke geheel is ingesteld op het waardetarief, dat de spoorwegen bij het uitvoeren van den transportplicht in het belang der geheele volkshuishouding moeten toepassen. Of nemen we een ander voorbeeld. Zoo het uit menscheleijheids- en veiligheids oogpunt wenschelijk is, dat de dienst- en rusttijden van het personeel der eene onderneming aan strenge regelingen gebonden worden, dan is het om dezelfde reden noodzakelijk, dat ook bij den concurrent soortgelijke regelen gelden; waarbij dan vanzelf de evenwichtstoestand ontstaat, dat de bovengenoemde nuttige doch buitengewoon kostbare maatregelen niet eenzijdig op slechts een der transportmiddelen drukken. Bij de spoorwegen kost deze regeling schatten, welke dus zwaar op de vervoerszelfkosten drukken, bij de autobussen is — de Minister gaf dit bij de behandeling der laatste Waterstaatsbegroting in de Tweede Kamer toe — de regeling van het K. B. van 19 Maart 1928 Stbl. 72, houdende bepalingen ter verzekering der reizigers geheel onvoldoende.¹⁾

Nog een voorbeeld: Is een vervoerverbod op Zondag gewenscht voor spoorwegen, dan is er geen enkele reden om het veel meer personeel eischende Zondagsvervoer van automobielen rustig zijn gang te laten gaan. Schadevergoedingsplicht moet bij beide verkeersmiddelen gelijk zijn of bij beiden verdwijnen. Daar het laatste wel door niemand verdedigd zal worden, is er geen andere uitweg dan dezen plicht uniform te regelen. Het is ten eenenmale onduidelijk, waarom spoorwagens, gebruikt voor het vervoer van vee, aan wettelijk gestelde eischen moeten voldoen en na gebruik deugdelijk ontsmet moeten worden, terwijl vrachtauto's, gebruikt voor veevervoer, van deze kostbare regelingen zijn vrijgesteld. Zoo zouden we bladzijden lang kunnen doorgaan met het aanhalen van voorbeelden, waaruit blijkt, dat het autoverkeer geheel vrij uitgaat, waar het spoorwegvervoer „belemmerd” wordt om in de terminologie van den heer Swaab te blijven.

En indien de organische Staat — wat aan geen twijfel onderhevig is — niet alleen de bevoegdheid, doch ook de verplichting heeft, regelend op te treden en de ontwikkelingsmogelijkheden — rechten en plichten — gelijk te maken, gaat het niet aan, om, zooals de heer Swaab doet, te spreken van „belemmeringen”, welke den natuurlijke groei van het automobilisme in den weg gelegd worden. Het gaat niet om het scheppen van willekeurige, doch — nogmaals gezegd — alleen van gelijke voorwaarden, teneinde — afgescheiden van andere sociale- en veiligheidseischen — te voorkomen, dat een bepaald vervoermiddel in te gunstige condities komt en door het aanbieden van onnatuurlijk lage vrachten — waarvan enkelen profiteren — een ander vervoermiddel, dat niet gemist kan worden, met gemeenschapsgeld in den grond boort, iets, waarvan de geheele volkshuishouding onnoemelijke schade zal ondervinden.

Het is een geheel verkeerd denkbeeld van den heer Swaab, dat de spoorwegen uit concurrentie-overwegingen vragen om het automobiilvervoer ondragelijke lasten op te leggen. De spoorwegen, waarin reusachtige kapitalen zijn vastgelegd, vragen alleen een rechtvaardige behandeling, ontlasting van drukkende uitgaven en knellende banden of zoo dit niet gaat of niet billijk geoordeeld wordt, oplegging van soortgelijke, in het algemeen belang gewenschte lasten aan de andere verkeersmiddelen. En wel, omdat, indien dit niet gebeurt, zij in een ongelijken, onfairen concurrentiestrijd gewikkeld worden, waarbij het waardetariefstelsel, dat op volkswelvaartsgronden is gebaseerd, tot schade der gemeenschap, in zijn

¹⁾ Talrijke voorbeelden zou ik kunnen aanvoeren van gevallen, waarin autobestuurders diensttijden hadden van meer dan 18, ja tot 25 uren achtereen. Een dergelijk — goedkoop — afbeulstelsel is, dit behoeft geen afzonderlijk betoog, bovendien een gevaar op den weg.

grondvesten zal worden aangetast en de gemeenschap zal moeten opkomen voor de door de *unfaire, door niets gemotiveerde aan betrekkelijk enkele personen ten goede komende concurrentie*, ontstane spoorwegtekorten. Tegenover die nadeelen staat geen enkel voordeel. Zulks deed dan ook Ir. Simon-Thomas zijn schijnbaren paradox lanceren: *de vrachtauto een gevaar voor de volkswelvaart*.

In Oostenrijk heeft men dit groote gevaar ingezien. De op 1 Januari jl. ingevoerde wetgeving kent de concessieverleening, zoowel voor autobussen als voor vrachtautodiensten, die aan de provinciale autoriteiten onttrokken is; regelt het tariefwezen, den vervoersplicht, den schadevergoedingsplicht, enz. In Duitschland is men met de noodverordening van 6 October 1930 niet zóó ver gegaan, doch heel veel verschilt het niet. Principieel gaan beide wetgevingen van hetzelfde denkbeeld uit: planmatige regeling van het verkeer. Vele landen verlenen aan bestaande ondernemingen een voorkeursrecht ten opzichte van door derden aangevraagde vergunningen enz., zelfs in Engeland, het traditioneele land van de vrijheid, ging men na de regeling van 1921, waarbij de vrije concurrentie der spoorwegen aan banden gelegd werd, in 1930 over tot invoering der Road Traffic Act, waarmee het vergunningsstelsel voor autobuslijnen zijne intrede in de verkeerswetgeving van dat land deed. Het laat zich aanzien, dat ook deze wet weldra aangevuld zal worden met soortgelijke bepalingen ten opzichte van het vrachtautovoer. Ook in Zuid-Afrika schijnt men reeds zoover te zijn; details daarover ontbreken mij echter nog.

Het zou veel te veel plaats vorderen te dezer plaatse de regeling uiteen te zetten, welke in de toekomst als de meest wenschelijke aanvaard zal moeten worden. Wel kan ik zeggen, dat de nieuwe Oostenrijksche wet van 3 October jl., welke 1 Januari van kracht geworden is, in vele opzichten navolgenswaard schijnt. Een verkeerseconoom van naam, professor E. Réuleaux, hoogleraar te Darmstadt — dus geen spoorwegman — heeft bij de rectoraatsoverdracht der Technische Hochschule te Darmstadt op 29 October 1931 zoo juist gezegd:

„Eine Reichskraftverkehrsgesellschaft in Monopolstellung würde den örtlich so verschieden gelagerten Bedürfnissen des fein verästelten Kleinverkehrsnetzes nicht gerecht werden: der aus *gesundem* Wettbewerb erwachsende Auftrieb käme zum Erliegen, und es erwüchse die Gefahr der Erstarrung für den technischen Fortschritt, ganz zu schweigen von den finanziellen Schwierigkeiten eines solchen Unterfangens in den gegenwärtigen Zeitläufen. Und schließlich muss immer wiederholt werden, dass nicht von einzelnen Verkehrsmitteln, sondern vom Verkehrsfeld auszugehen ist. Wir brauchen eine reichsgesetzliche Regelung für den *gesamten* schienengebundenen und schienenfreien kleinräumigen Verkehr, dessen System unter Zuweisung der Verkehrsaufgaben an das jeweils richtige Verkehrsmittel organisch in das bewährte System der groszräumigen Verkehrsmittel einzufügen ist. In jenem System wird der verkehrswirtschaftlich geregelte gesunde Wettbewerb die besten Früchte tragen. Fachmännische zielbewusste Verkehrsplanung für sinnvoll abgegrenzte Bezirke, *Führung* in der Aufgabenstellung durch Organe einer Reichsbehörde, gleiche Rechte und Pflichten aller Verkehrsträger, das sind die notwendigen Grundlagen für eine ersprieszliche Lösung.

Ueberschauen wir zum Schluss diese eigenartige, so verworrene und verlustreiche Entwicklung eines kleinen Ausschnittes unserer deutschen Wirtschaft, so erkennen wir als tiefste Ursache die *ungezügelte Betätigung eigenwirtschaftlicher Triebe auf Kosten der Gemeinwirtschaft*.” (cursevering van Prof. R.).

Dus geen concurrentie uitgeschakeld, doch deze van hoogerhand wettelijk geregeld om te komen tot een gezonde samenwerking van het groszräumige verkeer — spoorwegen en scheepvaart — en het kleinräumige — de automobiel en de tram.

Wanneer de heer Swaab zijne theorieën bouwt op den wankelen bodem van de vrije concurrentie met ongelijke rechten en plichten der deelnemers in den concurrentiestrijd, dan kan die houding niet genoeg

veroordeeld worden, omdat de daarop wortelende conclusiën dan ook onjuist moeten zijn. Gelijke plichten, gelijke rechten voor allen, opgelegd door een Overheid, welke geoutilleerd is op een wijze, welke het nemen van onjuiste beslissingen uitsluit, althans tot een minimum beperkt, met behoorlijke contrôle op de uitvoering der voorschriften. Ziedaar de rich-

ting, waarin het verkeerswezen in elk cultuurland zich zal moeten ontwikkelen. Ten spijt van die enkele liberaal-anarchistisch eenzijdige belanghebbenden, die in elke bindende regeling voor den enkeling, het onderwerpen van dezen aan de gemeenschap, een schadelijke en onduldbare „belemmering” willen zien.

S. A. REITSMA.

DE STRIJD OVER DEN GOUDEN STANDAARD IN ZUID-AFRIKA.

Met groote belangstelling heb ik, en zullen velen met mij hebben kennis genomen van het in het nummer van 10 Februari jl. van dit weekblad opgenomen artikel over „Zuid-Afrika en die Goudstandaard”, van de hand van Prof. Dr. C. G. W. Schumann te Stellenbosch. Het deed mij genoegen mijne elders uitgesproken meening¹⁾ over de voor Zuid-Afrika bestaande wenschelijkheid en mogelijkheid om den gouden standaard onveranderd te handhaven, door dezen bevoegden beoordeelaar in hoofdzaak bevestigd te zien. Ook hij legt daarbij den nadruk op het unieke van Zuid-Afrika's economische positie, nl. dat verreweg het grootste deel van den uitvoer bestaat uit goud, een product, dat niet aan prijsdaling onderhevig is, eerder in waarde toeneemt naarmate die der overige goederen afneemt. De daarmede verkregen activiteit der betalingsbalans wordt door hem zelfs een beletsel geacht om het Zuid-Afrikaansche Pond op den duur te doen deprecieeren.

Te opmerkelijker is daarom het door Prof. Schumann naar voren gebrachte denkbeeld om het Zuid-Afrikaansche Pond eene devaluatie te laten ondergaan. Hij ziet daarin een middel om de, vooral voor de agrarische bevolking, bestaande nadeelen der algemeene prijsdaling ongedaan te maken; al erkent hij, dat aan de uitvoering van dit denkbeeld in Zuid-Afrika praktische bezwaren verbonden zijn. Het is dan ook meer uit een geldtheoretisch oogpunt, dat zijnerzijds overweging van het denkbeeld wordt aanbevolen. Ik zal mij niet vermeten met den geleerden schrijver in eene geldtheoretische discussie te treden en schaar mij liever aan zijne zijde, waar hij concludeert: „dat die Regering, as verantwoordelijke liggaam, juis gedoen het om die veiliger maar meer „onpopulêre weg te volg deur op die goudstandaard „te bly.”

Trouwen hoe juist op zichzelf het aan zijn denkbeeld ten grondslag liggend prijsstabilisatie-beginsel moge zijn, het wil mij toeschijnen, dat de toepassing van een daarop gebaseerde monetaire politiek voorschands tot de vrome wenschen behoort. De internationale samenwerking, zonder welke die toepassing op den duur moeilijk effectief kan zijn, is op het oogenblik nog ver te zoeken. En zou Zuid-Afrika met zijn metallistisch georiënteerd geldstelsel, tot het experimenteeren op dit gebied het initiatief moeten nemen?

Het valt niet te ontkennen, dat ook Zuid-Afrika op het oogenblik in sterke mate de nadeelige gevolgen ondervindt van de gebreken, welke het goud als waardemeter aankleven, doch de oorzaken van die gebreken zijn van te universeelen aard, dan dat het in zijn macht zou liggen eene zelfstandige correctiepoging aan te wenden. En vooral wanneer die poging gaat in de a-metallistische richting, waartoe consequente doorvoering van het prijsstabilisatie-beginsel noodwendig moet leiden, dan lijkt mij een land als Zuid-Afrika, welks geheele economische structuur van de goudproductie afhangt, wel het laatst aangewezen om in deze het voorbeeld te geven.

Zijn wezenlijk belang brengt mede, dat het monetair herstel van de wereld zich voltrekt op den grondslag van een zoo groot mogelijk gebruik van het goud, en daarom zal het voor Zuid-Afrika raadzaam zijn,

bij het vaststellen van zijn geldpolitiek zich minder op prijsstabiliteit dan wel op koersstabiliteit te richten, waarbij het goud zijne groote beteekenis zou blijven behouden. Tenslotte is de landbouwbevolking in Zuid-Afrika voor den afzet van hare producten afhankelijk van eene richtige functioneering van den internationalen handel, en daarvoor zijn vaste wisselkoersen, eerder dan vaste prijzen, eene onmisbare voorwaarde. Dat het land in staat is een dergelijke geldpolitiek te voeren, en dat ook de locale toestanden die in de hand werken, moge hieronder nog eens gememoreerd worden.

Voor eene bevredigende functioneering, van welk geldstelsel ook, is behalve een gezond staatscrediet eene behoorlijk uitgeruste centrale bank onontbeerlijk, en daaraan ontbreekt het in Zuid-Afrika gelukkig niet. Doch de omstandigheden, waaronder laatstgenoemd instituut ginds moet werken, maken het moeilijk de geldcreëerende functies volledig bij zich te centraliseeren, hetgeen voor het handhaven van een stabiel prijsniveau toch een eerste vereischte is.

De in 1921 in werking getreden Zuidafrikaansche Reserve-Bank heeft steeds groote moeite gehad om zich op het terrein der binnenlandsche credietverleening te doen gelden, wegens de groote machtspositie, die de particuliere banken daarop van ouds verworven hadden, een toestand, die er door de sedert voltrokken bankconcentratie niet beter op is geworden. Behalve de Reservebank opereeren in Zuid-Afrika slechts drie gewone banken, w.o. onze Nederlandsche Bank voor Zuid-Afrika. Het is alleen deze laatste, die van harte medewerkt om de Reservebank hare functie van credietregulateur naar behooren te doen vervullen. De beide overigen, de Standard Bank of South Africa en Barclay's Bank, hebben zich tot voor kort geleden van de credietfaciliteiten der centrale bank afzijdig gehouden. Deze onthoudingspolitiek werd bovendien in de hand gewerkt door het in Zuid-Afrika ingeburgerde, en naar het schijnt daar moeilijk te vervangen, systeem van voorschotten op open rekening of tegen promessen met ééne teekening, waardoor gebrek aan discontabel handelspapier ontstaat. In het Kemmerer-Vissering rapport van 1925 werd reeds op dezen onbevredigenden toestand gewezen, en aangedrongen op eenige wijzigingen in de Bankwet, waarmede eene verruiming van de binnenlandsche operatiekracht der centrale bank verkregen zou kunnen worden. Inderdaad heeft dit tot eene verbetering geleid, doch tot de uitbreiding harer binnenlandsche portefeuille heeft tot dusverre toch hoofdzakelijk het schatkist- en ander overheidspapier bijgedragen. Van eene werkelijke open-markt politiek kon, bij afwezigheid van eene plaatselijke geldmarkt, in Zuid-Afrika moeilijk sprake zijn.

Voor zoover de geldcreatie uit de binnenlandsche credietverleening voortspruit, heeft de Reservebank daarop dus weinig invloed kunnen uitoefenen. In de praktijk is aan dit bezwaar eenigszins tegemoet gekomen door een „gentleman's agreement” tusschen de banken, dat de toepassing van uniforme rentetarieven en koersen waarborgt, en waarbij de leiding der centrale bank erkend wordt. Zoo heeft zij met de vaststelling van haar disconto reeds eenige keeren het sein kunnen geven tot noodig geachte wijzigingen in de binnenlandsche credietpolitiek.

Veel effectiever is echter haar contrôle over de

¹⁾ Maandverslag der Commissie voor den Nederlandsch-Zuid-Afrikaanschen Handel van November 1931.

geldcreatie, die voortspuit uit de financiering van den buitenlandschen handel, uit de buitenlandsche credietverleening dus, die in Zuid-Afrika als debiteurenland ook eigenlijk doorslaggevend is. Zij wordt daartoe in staat gesteld door haar credietovereenkomst met de goudmijn-maatschappijen, die haar practisch gesproken de beschikking geeft over het in Zuid-Afrika geproduceerde goud. Aangezien deze productie vrijwel in haar geheel tot uitvoer komt, beteekent dit dat zij verzekerd is van een geregelden toevoer van remise-materiaal ter waarde van ruim £ 800.000 per week. Het is dus hoofdzakelijk een deviezenpolitiek, waarop de Z.-A. Reservebank, uit hoofde der plaatselijke omstandigheden, voor de uitoefening harer functie is aangewezen. Hoe krachtig zij dit hulpmiddel, in het belang van de waardevastheid der nationale geldeenheid, weet te hanteeren, is in de achter ons liggende veelbewogen maanden duidelijk aan het licht getreden.

Tot recht begrip van de taak, welke zij hierbij te volbrengen heeft, mag niet onvermeld blijven, dat dezelfde factor, welke de Reservebank tot haar deviezenpolitiek gedreven heeft, nl. het ontbreken eener plaatselijke geldmarkt, bij de particuliere banken geleid had tot eene zeer ongelijkmatige verdeling hunner binnen- en buitenlandsche activa. Dit moge blijken uit onderstaand overzicht van de positie der Barclay's Bank en Standard Bank, op 30 September 1931, dus ongeveer ten tijde van het loslaten van den gouden standaard door Engeland. De Nederlandsche Bank voor Zuid-Afrika wordt hier buiten beschouwing gelaten, omdat het hoofdzakelijk op de positie in Londen aankomt, terwijl laatstgenoemde instelling in hare buitenlandsche betrekkingen meer op het Europeesche vasteland georiënteerd is.

Deposito's en Rekeningcourantsaldo's.

(in £ 1000.)

	Binnenslands	Buitenslands	Totaal
Barclay's Bank	£ 26.860	£ 29.910	£ 56.770
Standard Bank	„ 32.825	„ 15.484	„ 48.309
	<u>£ 59.685</u>	<u>£ 45.394</u>	<u>£ 105.079</u>

Credietoperaties.

(in £ 1000.)

	Binnenslands	Buitenslands	Totaal
Barclay's Bank:			
disconteerings	£ 4.033	£ 3.687	£ 7.720
voorschotten	„ 13.982	„ 10.245	„ 24.227
Standard Bank:			
disconteerings	„ 4.453	„ 1.775	„ 6.228
voorschotten	„ 21.410	„ 6.364	„ 27.774
	<u>£ 43.878</u>	<u>£ 22.071</u>	<u>£ 65.949</u>

Beschikbare Middelen.

(in £ 1000.)

	Binnenslands	Buitenslands	Totaal
Barclay's Bank:			
kas- en korttermijngelden	£ 3.175	£ 11.894	£ 15.069
effecten	„ 4.306	„ 13.038	„ 17.344
Standard Bank:			
kas- en korttermijngelden	„ 3.719	„ 4.813	„ 8.532
effecten	„ 2.687	„ 8.468	„ 11.155
	<u>£ 13.887</u>	<u>£ 38.213</u>	<u>£ 52.100</u>

Bij de beoordeeling dezer cijfers dient men natuurlijk in aanmerking te nemen, dat, vooral in het geval van Barclay's Bank, een deel der buitenlandsche activa en passiva geen Zuid-Afrikaansch belang vertegenwoordigt, doch zelfs met inachtneming dezer correctie, blijft eene verhouding, waarbij de opeisbare verplichtingen in het binnenland slechts met circa 23 pCt., en die in het buitenland met circa 84 pCt. door direct realiseerbare activa gedekt zijn, zeer ongunstig. Het is hier niet de plaats om na te gaan in hoeverre de banken deze ophooping van middelen in het buitenland hadden kunnen tegengaan, noch ook, of de meermalen hiertegen geuite kritiek ge-

rechtvaardigd kon heeten. Het was er mij slechts om te doen op het feit dier oopenhooping te wijzen, als storende factor bij de maatregelen, die men in Zuid-Afrika na den val van het Britsche Pond, tot handhaving der eigen geldpariteit had te nemen. Want de plaats, waar die buitenlandsche saldi werden aangehouden, was uit den aard der zaak Londen. De val van het Pond leidde dus voor de beide Engelsche banken tot een aanzienlijk nadeel, evenals trouwens voor de Reservebank, wier deviezenpolitiek natuurlijk ook hoofdzakelijk op Londen georiënteerd was. Nu is het van particuliere instellingen, die niet door octrooiverplichtingen gebonden zijn, moeilijk te verwachten, dat zij tot realisatie van zoo'n verlies overgaan; wanneer hunne positie zulks niet strikt noodzakelijk maakt. Het gevolg was dan ook, dat de groote Londensche saldi der beide Engelsche banken, juist in de dagen waarin hunne aanwending zulke groote diensten had kunnen bewijzen, feitelijk geïmmobiliseerd raakten, en dat de Reservebank zich alleen voor de taak geplaatst zag de door de speculatie sterk aangewakkerde vraag naar Sterling op te vangen.

Met groote vastberadenheid heeft de Reservebank die taak ten uitvoer gebracht. Toen haar pondenbezit uitgeput raakte, heeft zij niet gearzeld hare goudreserves in Londen op te offeren, en is voortgegaan vrijelijk deviezen af te geven, in de overtuiging, dat alleen op deze wijze het vertrouwen in het Zuid-Afrikaansche betaalmiddel hersteld kon worden. Hare verwachtingen zijn gelukkig niet beschaamd geworden. Aan de kapitaalvlucht naar het buitenland is geleidelijk een einde gekomen. De resolute houding der centrale bank heeft de andere banken bewogen weder op normale wijze aan het wisselverkeer deel te nemen, dat zich bovendien, dank zij het gelukkig initiatief van eerstgenoemde, aan de gewijzigde omstandigheden heeft weten aan te passen. De eenzame positie die Londen tot dusverre in de Zuid-Afrikaansche wisselnoteeringen innam, deelt het thans met de financiële centra in de goudlanden, met welke Zuid-Afrika in geregeld handelsverkeer staat.

De overwegende invloed, die eene centrale bank in abnormale tijden, ter bescherming der haar toevertrouwde belangen, op den gang van zaken kan uitoefenen, is door de Z.-A. Reservebank ten volle benut, en alles wijst erop, dat zij ook voor de toekomst de situatie volkomen kan beheerschen. Dit blijkt ten duidelijkste uit eene verklaring, die medio Januari jl. door de Bankdirectie gepubliceerd werd, naar aanleiding van in het binnen- en buitenland geuite beweringen, dat de handhaving van den gouden standaard in de Unie van Zuid-Afrika slechts eene nominale mocht heeten, en de effectieve op den duur ook niet vol te houden zou zijn.

Zij wijst daarin met nadruk op het daadwerkelijk bestaan van de inwisselbaarheid in goud van het bankpapier en op den onbelemmerden uitvoer van goud, zoowel in munt als muntmateriaal, waardoor de voornaamste kenmerken van den gouden standaard aanwezig zijn. Bovendien herhaalt zij hare vroegere bereidverklaring om aan alle aanvragen naar buitenlandsche betaalmiddelen te voldoen, en noodigt een ieder, die bij het remitteren naar het buitenland moeilijkheden mocht ondervinden, uit, zich tot het Hoofdkantoor of de Agentschappen der Reservebank te wenden, waar wissels op Londen, New-York, Parijs, Amsterdam en Rome verkrijgbaar zijn tegen den goetederden koers van den dag.

De Directie geeft verder te kennen, dat zij zich ervan vergewist heeft, dat niettegenstaande de aanzienlijke vermindering in de waarde der uitgevoerde landbouwproducten en diamanten, het uitvoeroverschot groot genoeg zal zijn om de Unie in staat te stellen aan al hare buitenlandsche verplichtingen te voldoen. Hierbij is voor de naaste toekomst, wegens den benarden toestand in Engeland, rekening gehouden met het waarschijnlijk wegvallen van de aan de

betalingsbalans ten goede komende kapitaalbeweging op langen termijn, welke voor normale tijden geschat wordt op een jaargemiddelde, dat tusschen de £ 5.000.000. en £ 10.000.000 ligt. Men verwacht, dat deze verminderde kapitaal invoer, grootendeels gecompenseerd zal worden door eene vermindering in enkele loopende posten aan de debetzijde der betalingsbalans, eveneens als gevolg der voortschrijdende depressie. Dit gevolg zoude waarschijnlijk waarneembaar zijn in eene vermindering van de winsten der in de Unie gevestigde handels- en nijverheidsondernemingen en diamantmijnen, waarin buitenlandsch kapitaal belegd is. Verder in een achteruitgang der aan het buitenland verschuldigde vrachten en assurantiepenningen, wegens de geringere omvang en waarde van den buitenlandschen handel. De dividenden der goudmijnen zullen onder de loopende debetposten der betalingsbalans vrijwel een constant bedrag blijven vertoonen, aangezien deze meerendeels in Z.-A. Ponden betaalbaar zijn. Daarentegen zal op de rentebetalingen der in het buitenland gesloten staats- en gemeenteleningen, die in Ponden Sterling luiden, eene aanzienlijke besparing verkregen kunnen worden.

Een andere factor, die ten gunste van de handhaving van den gouden standaard zal werken, is de afwezigheid van eenige schuld op korten termijn aan het buitenland. Zuid-Afrika heeft geen geldmarkt, waar buitenlandsch geld tijdelijk belegging zou kunnen vinden, en behoeft dus ook niet bevreesd te zijn voor de pijnlijke ervaringen daarmede in Engeland opgedaan. Het overzeesche kapitaal dat in de Unie belegd is, wordt gehouden in den vorm van aandelen, obligaties en hypotheken, en bestaat dus uit langtermijn crediet. Blijkens een ingesteld onderzoek zijn, daarop in de naaste toekomst geen aflossingen van belang te wachten. In ieder geval is voor alle in de eerstvolgende maanden vervallende verplichtingen aan het buitenland ruimschoots voorziening aanwezig, en men vertrouwt met behulp van den gouduitvoer, (die in termen van de geldeenheid van het voornaamste crediteurenland, Engeland, thans 30 pCt. meer waard is dan in normale tijden), de liquiditeit der betalingsbalans in de toekomst te kunnen handhaven.

Als element, dat voor het behouden van den gouden standaard mede in aanmerking dient te komen, kan de toestand der openbare financiën evenmin een beletsel vormen. Herinnerd wordt aan de tot verleden jaar sluitende staatsbegrotingen, en het ernstig streven van de Unie-Regeering om het budgetair evenwicht te behouden.

Tenslotte wordt er aan herinnerd, dat het door de Bank op de realisatie van haar Pondenbezit geleden verlies, waarmede haar geheele reservefonds en ongeveer de helft van haar kapitaal gemoeid is geweest, haar operatiekracht volkomen onaangetaast gelaten heeft, ter beoordeeling waarvan naar de gepubliceerde weekstaten der Bank verwezen wordt.

De laatste te mijner beschikking staande weekstaat, die van 15 Januari jl., toont een metaalvoorraad van £ 8.647.000, waartegenover eene bankbiljettencirculatie staat van £ 6.956.000, terwijl aan deposito's gehouden werd een bedrag van £ 6.253.000, zoodat alle op eischbare schulden voor 65 pCt. door metaal gedekt waren. Het beschikbaar metaalsaldo was dus zeer ruim, zonder in aanmerking te nemen, dat volgens de jongste crisiswetgeving, aan de Reservebank dispensatie kan worden verleend van het aanhouden der 40 pCt. minimum metaaldekking.

In het voorgaande werd enigszins uitvoerig op de positie en de politiek van de Z.-A. Reservebank ingegaan, omdat die m.i. den doorslag moeten geven bij eene beoordeeling van den geldpolitieken strijd, die in Zuid-Afrika is ontbrand, nadat Engeland den goudstandaard verlaten had. Wanneer men ziet welke kracht deze factor, zelfs in de moeilijkste omstandigheden, kan ontwikkelen, dan lijkt mij het antwoord op de vraag, of de Unie van Zuid-Afrika zijn geldpo-

litiek moet veranderen en het voorbeeld van Engeland volgen, niet moeilijk te geven.

Na de toelichtende beschouwing van Prof. Schumann, kan het niet op mijn weg liggen in een nadere ontleding van deze strijdvraag te treden. Ter aanvulling daarvan moge alleen nog eens gewezen worden op het opportunistische karakter van den gevoerden strijd, hetwelk o.a. blijkt uit de afwezigheid van analogie tusschen de economische toestanden in Zuid-Afrika en in de landen, welke voorbeeld men het wil laten navolgen. Ik laat daar of het voor een land eene gelukkige omstandigheid geacht kan worden, op een economische structuur aangewezen te zijn, die zóó eenzijdig georiënteerd is. Nu echter het goud in de wereld nog niet heeft afgedaan, neemt Zuid-Afrika onder de door de wereldcrisis geteisterde landen eene bijzonder bevoorrechte positie in. Beschikkend over ruim 50 pCt. van de wereld goud-productie, is het op het oogenblik wellicht het eenige debiteurenland dat geen moeite ondervindt met het nakomen zijner buitenlandse verplichtingen. De goudvoortbrenging beheerscht nagenoeg het geheele inheemsche bedrijfsleven. Het vraagstuk der aanpassing van den binnenlandschen levensstandaard aan de algemeene prijsdaling heeft daardoor voor Zuid-Afrika nog niet het acuut karakter aangenomen, die het in andere landen heeft. Aanleiding om middels muntverzwakking eene correctie aan te brengen op te hooge productiekosten, en zodoende den uitvoer te stimuleeren, bestaat er niet. Behalve de goud- en diamantindustrie en enkele agrarische bedrijven, werkt de inheemsche nijverheid niet voor export. De diamant-industrie ligt op het oogenblik vrijwel stil, en is door hogere loonen niet meer aan den gang te krijgen; bij deze industrie, waarin in normale omstandigheden de verkoopprijs eene groote marge laat op den kostprijs, spelen de loonen trouwens een ondergeschikte rol. En in de agrarische exportbedrijven zijn de productiekosten over het algemeen veel meer afhankelijk van klimaatsinvloeden dan van het loonpeil van den blanken arbeider.

Intusschen hebben de landbouwproducenten in Zuid-Afrika op het oogenblik minder van te hooge productiekosten dan van te lage verkoopprijzen te lijden. Inderdaad zou muntverzwakking hier stimulerend kunnen werken, althans in den overgangstijd, zoolang het prijspeil zich nog niet naar de nieuwe waarde van de geldeenheid heeft geschikt. Op den duur kan de handelsbalans er echter niet door verbeteren, omdat de prijs, die het buitenland voor Zuid-Afrika's landbouwproducten betaalt, door zijne muntverzwakking natuurlijk niet beïnvloed wordt. De individueele boer zal het tijdelijke voordeel, dat hij zich toebedeeld zal zien, later weder moeten prijsgeven aan hogere aanschaffingskosten van zijne benodigdheden. Begrijpelijkerwijze heeft het onmiddellijke voordeel voor de landbouwbevolking te groote aantrekkingskracht, om zich over de latere nadeelen veel te bekommeren, en zoo vindt men dan ook onder deze bevolkingsgroep vele aanhangers van het prijsgeven van den gouden standaard. Minder verklaarbaar is het in die richting ageeren van een andere, en wel de belangrijkste producentengroep, nl. de goudmijnmaatschappijen, die men beter economisch inzicht had toegedacht. Hoe grooter de depreciatie van de geldeenheid, hoe hooger de premie, die voor het goud betaald zal worden, aldus redeneert men in mijnkringen, en concludeert dan, dat in het belang der goud-productie den gouden standaard zoo spoedig mogelijk dient te worden vaarwel gezegd. Ook hier zou men kunnen vragen of de door de mijnen verwachte grootere winsten op den duur zullen opwegen tegen den nieuw te scheppen factor van duurte in het binnenland, die behalve in den vorm van hogere algemeene onkosten, vooral in dien van verhoogde belastingen, sterk op hen zal drukken.

Tenslotte is het echter niet het belang van enkele

door de gelddepreciatie bevoorreedde groepen van producenten, dat bij de vaststelling van een geldpolitiek in het geding behoort te komen. Het belang van het algemeen moet daarbij richtsnoer zijn, en dit kan moeilijk gediend zijn door een politiek, die in den wilde weg, voert tot eene reeks verschuivingen in de baten en lasten der verschillende bevolkingsgroepen.

In het goudland bij uitnemendheid hebben plaatselijke omstandigheden als vanzelf tot het gebruik van den gouden standaard den weg gewezen, en na de vrij langdurige buitenwerking-stelling daarvan gedurende

en na de oorlogsjaren, hebben die omstandigheden tenslotte onweersstaanbaar tot zijne wederinvoering geleid. Zuid-Afrika is temidden der wereldcrisis financieel en economisch volkomen gezond gebleven. Het heeft, als kapitaalbehoevend land, zijne reputatie van soliditeit hoog te houden. Onder die omstandigheden lijkt mij het behoud van zijn beproefd geldstelsel, dat bovendien door de daartoe aangewezen organen zoo uitnemend gehanteerd wordt, de eenig logische oplossing.

K. F. VAN DEN BERG.

DE BEGROOTING DER SOWJET-UNIE VOOR 1932.

Het uitvoerend comité der sowjets heeft in zijn December zitting de volgende begrooting van inkomsten en uitgaven goedgekeurd, zooals deze door het presidium was voorgesteld, in eenheden van 1000 roebels.

Tevens werden de totalen der begrootingen voor de afzonderlijke republieken vastgesteld ten bedrage van (in eenheden van duizend roebels).

RSFSR, Russische sowjet-republiek	919.500
OeSSSR, Oekraïnsche sowjet-republiek	465.750
BSSR, Wit-Russische sowjet-republiek	120.350
ZSFSR, Kaukasische sowjet-republieken	233.240
TurkSSR, Turkmeensche sowjet-republiek	84.580
OezSSSR, Oezbekistansche sowjet-republiek	189.300
TadjSSR, Tadjikstansche sowjet-republiek	88.530
Totaal	2.101.250

Als gedeeltelijke dekking van deze uitgaven zijn aangewezen opcenten op de omzetbelasting tot een bedrag van 1.270.350.000 roebel, de overige moeten gevonden worden uit plaatselijke belastingen en winsten van plaatselijke industrieën, voorts uit opcenten op de algemeene belastingen.

Een overzicht van deze volkshuishouding, die met de uitgaven der districten mede tot over de 30 milliard roebel stijgt, brengt direct aan het licht, dat deze cijfers niet te vergelijken zijn met begrootingen van andere landen. In elk ander land, waar de industrie en handel, alsmede de landbouw, goeddeels in particuliere handen is, komt van het bedrag van 20 milliard, dat in de sowjet-unie voor bekostiging daarvan is uitgetrokken, zoo goed als niets op de begrooting van het land voor. Hetzelfde is het geval met de 466 millioen voor „bestuur en regulering der volkshuishouding”. Natuurlijk bestaan die uitgaven er wel, ook voor het laatste doel wordt elders veel geld uitgegeven, maar deze gelden komen grootendeels van particuliere zijde en fungeeren niet op de staatsbegrootingen. Het totale bedrag der begrooting wordt nog speciaal verhoogd, doordat in de sowjet-unie de totale inkomsten van het post- en telegraafbedrijf en nagenoeg de totale inkomsten van de spoorwegen op de begrooting staan, zoodat de uitgaven ook die voor exploitatie omvatten. Bij de genationaliseerde industrie is zulks niet het geval,

Inkomsten.		Uitgaven.	
Inkomsten uit belastingen.		Volkshuishouding.	
Omzetbelasting	15.126.000	Industrie van den oppersten economischen raad	8.106.600
Landbouwbelasting	600.000	Overige industrie	700.000
Inkomstenbelasting van de bedrijven uit den gesocial. sector	15.600	Electr. centrales	624.800
Belasting op andere operaties	90.000	Landbouw en veeteelt	3.482.150
Invoerrechten	120.000	Huizenbouw en communale bouw	39.700
Procenten op idem	2.000	Handel, voedselvoorziening en voedingsindustr.	2.802.000
Eenmalige inzameling voor cultureele doeleinden	800.000	Buitenlandsche handel	164.200
Totaal der belastinginkomsten	16.753.600	Spoorwegtransport	2.486.966
Inkomsten niet uit belastingen:		Watertransport	434.035
Winsttaandeel:		Wegen- en autotransport	263.600
Industrie opp.ec. raad	793.900	Algemeene vereniging voor de burgerlijke lucht-vloot	143.000
Electr. centrales	10.000	Post-telegraaf en telefoon	698.412
Staatslandbouwbedrijven	8.800	Hydro-meteorol. dienst	12.281
Industrie v. h. volkscomm. voor lichte industrie	175.000	overige maatregelen	120.888
Staatshandel en naaml. venn.	18.000	Totaal voor volkshuishouding	20.078.632
Ondernemingen van buitenl. handel	5.300	Sociale en cultureele maatregelen (in aanvulling op de middelen van de locale ressorten 2,568 millioen, van de sociale verzekering en andere bronnen 5,200 mill.)	
Staatscredietinstellingen	154.300	Onderwijs	1.403.461
Organen der staatsverzekering	70.400	Gezondheidszorg	99.257
overige ondernemingen	11.200	Organisaties, arbeidsbescherming en pensioeneering	54.694
Totaal aandeel in winst	1.246.900	Defensie	1.278.500
Speciaal productenfonds	985.400	Speciale militairen	118.000
Transport:		Bestuur en regulering der volkshuish. en cultur. en sociale maatregelen	466.605
Spoorwegen	2.937.500	Reserve fondsen van den raad van commiss.	839.800
Rivier- en zeetransport	15.500	Overige fondsen	42.407
Andere transportondern.	15.800	Uitgaven voor staatsleeningen	990.000
Post, tel. en telefoon	725.000	Middelen voor het staatsverzekeringsbedrijf	20.000
Overige inkomsten:		Premie voor soc. verz.	60.000
Munt	20.000	Bedragen voor de locale begrootingen	1.498.600
Verzekering van reizigers	240.000	Aflossing van de schuld der RSFSR	42.000
Allerlei	134.866	Verrekeningen met de staatsbank	50.000
Totaal inkomsten niet uit belastingen	6.320.966	Totaal der uitgaven	27.041.966
Leeningen:		Staatsreserve	500.000
„Het 5-jarenplan in 4 jaar”	2.750.000		
4de binnenl. 8 pCt. leening	1.017.400		
10 pCt. binnenlandsche leening	575.000		
Totaal aan leeningen	4.342.400		
Bezuiniging op de admin. en bestuursuitgaven	125.000		
Totaal	27.541.966	Totaal	27.541.966

daar staan alleen de winsten en kapitaaluitgaven op de staatsbegroting.

Men krijgt eenig denkbeeld van den druk, die deze begroting op de bevolking legt, wanneer men daarnaast beschouwt de officiële raming van het nationale inkomen, dat voor 1932 op 47 milliard roebel is gesteld. Waar in de sowjet-unie dit inkomen bijna uitsluitend uit arbeidsloon bestaat; industriele en handelswinsten van particulieren nagenoeg niet voorkomen, is dit inkomen vrij nauwkeurig tevoren te bepalen. Bovendien is door de vergaande nivellering van alle inkomsten het gemiddelde voor iedere groep ook veel meer in overeenstemming met de werkelijkheid dan in andere landen. Dit gemiddelde blijkt verschillend te zijn voor de landelijke bevolking en voor het overige deel, bestaande uit arbeiders en beambten. Het aantal dezer laatste zal in 1932 de 20 miljoen overschrijden; het gemiddelde bruto inkomen bedraagt voor die groepen 25 milliard, zoodat het gemiddelde jaarinkomen tot 1250 roebel zal stijgen. Voor de boerenbevolking, bestaande uit ca. 30 miljoen gezinnen, blijft derhalve een bruto-inkomen over van 22 milliard, of ruim 700 roebel per gezin. Daartegenover staat, dat de boeren hun levensmiddelen grootendeels in natura uit eigen collectief of individueel bedrijf krijgen, derhalve goedkooper dan de andere groep. Toch is de levensstandaard op het platteland ongetwijfeld lager dan in de steden.

De groep arbeiders en beambten brengt steeds het leeuwendeel op van de leeningen, gelijk de laatste jaren hebben bewezen. De lasten der directe belastingen en staatsleeningen, die feitelijk ook directe belastingen zijn, zullen voor deze groep niet ver beneden de 5 milliard blijven, indien men de plaatselijke opcenten op de belastingen mederekent, derhalve 20 pCt. van het bruto-inkomen. De indirecte belastingen drukken meer gelijkmatig op de geheele bevolking, niet progressief, en brengen ca. één derde van het geldinkomen der bevolking in de schatkist terug. In vergelijking met andere landen geeft dit een ongunstig beeld, omdat elders, waar de winsten van bedrijven economisch dezelfde werking uitoefenen als indirecte belastingen, deze winsten niet in de begrotingscijfers tot uiting komen. Doch zelfs met deze correctie zal niemand kunnen ontkennen, dat de belastingdruk in de sowjet-unie enorm hoog is en dat het slechts door dezen druk mogelijk is de noodige fondsen te accumuleeren voor de uitbreiding der industrie.

Bij de beoordeeling van de absolute grootte der bedragen moet men er rekening mee houden, dat volgens de officiële statistiek de prijzen nog steeds ongeveer het dubbele bedragen van die in 1913, terwijl zij in werkelijkheid, door de z.g. vrije prijzen, nog hooger zijn dan de statistische. Voor de koopkracht van deze bedragen moet men derhalve, in aanmerking

nemende dat elders de indexcijfers beneden die van 1913 zijn gedaald, een sowjet-roebel ongeveer gelijk stellen met 50 à 60 cent. Het gemiddelde individueele inkomen blijkt dan zeer laag te zijn, terwijl ook de beleggingen niet buitensporig hoog zijn in verhouding tot de grootte van het land en de bevolking van ruim 160 miljoen. Dit zou overeenkomen met 500 miljoen gulden voor ons land per jaar, te besteden aan beleggingen in particuliere instellingen en aan kapitaaluitgaven voor staat, provincies en gemeenten tezamen. Het groote effect naar buiten wordt in de sowjet-unie bereikt doordat de gelden voor uitbreidingen besteed worden aan een beperkt aantal objecten. Men lette bijv. op het luttele bedrag voor communale uitgaven en ook op de bedragen voor watertransport en wegenbouw, die in geen enkele verhouding staan tot hetgeen elders aan die objecten besteed wordt. Ook op de plaatselijke begrotingen is dit alles van toepassing; systematisch worden alle middelen gebruikt tot versterking der zware industrie ten koste van alle andere eischen. Mochten er al plannen bestaan om dit in de toekomst te veranderen, de cijfers voor 1932 bewijzen, dat dit jaar de eischen der industrie alle beschikbare middelen in beslag nemen.

Van het eindbedrag der begroting blijft ongeveer 6,5 milliard roebel over, dat te vergelijken is met de begroting van andere landen. Er af gaat de 20 milliard voor de volkshuishouding en een milliard der leeningsuitgaven, die elders nooit op de gewone begroting drukken. Van die 6,5 milliard wordt 1,4 milliard uitgegeven direct aan leger en vloot. Met zekerheid valt daaromtrent evenwel niets te zeggen, daar aan speciale fondsen van den raad van volkscommissarissen en aan reserves niet minder dan 1,4 milliard op de begroting fungeeren. De regering heeft derhalve enorme bedragen tot haar beschikking, waardoor zij de verhouding der uitgaven voor verschillende doeleinden fundamenteel kan wijzigen. Ook andere cijfers zijn te globaal om een beoordeeling en vergelijking met andere landen toe te laten. Bij de uitgaven voor onderwijs bijv. moet men niet vergeten, dat tengevolge van de algemeene armoede nagenoeg alle studenten een studiebeurs hebben. Dit geeft alleen reeds, bij eenige miljoenen studenten, milliarden uitgaven, welke in andere landen niet of slechts tot een zeer gering bedrag voorkomen. Gedetailleerde cijfers over de begroting worden evenwel niet gepubliceerd. Indien ze al aan het uitvoerend comité der sowjets zijn voorgelegd, hetgeen geen gewoonte was, is daarover in de toelichtingen en in de discussies met geen woord gerept.

Ir. BAARS.

¹⁾ De ramingen voor alle bouwwerken (Hoch- en Tiefbau tezamen) in Duitschland waren voor het crisisjaar 1931 nog 7 milliard mark. Deze omvatten de werken voor overheids- en particuliere lichamen, echter niet de machine-installaties, die in het afgelopen jaar opgesteld zijn.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE ENGELSCH-STATISTISCHE TARIEFWET.

Prof. P. Geyl te Londen schrijft ons:

Het ontwerp-tariefwet is nu door het Lagerhuis afgehandeld. De vrijhandelaars hebben zich niet onbetuigd gelaten, al verklaarde de Minister van Koloniën, Cunliffe-Lister, gisteren in een nabetrachting, dat alleen „een paar aftandsche oude mopperaars“ („a few obsolete old croakers“) zich van de combinatie, uit mannen van alle politieke richtingen, bestaande, die de hervorming doorgevoerd hebben, afzijdig hadden gehouden. Dat is een goed staaltje van de laatdunkende stemming, waarin de conservatieven verkeeren, en tevens van de verhouding, welke sedert die groote constitutionele nieuwigheid, het opgeven van de homogeniteit van het kabinet, tusschen collega's bestaan kan; want onder die aftandsche mopperaars

behooren ook de ministers van binnenlandsche zaken, van onderwijs, van mijnwezen, en Snowden. Is het wel werkelijk zoo zeker, dat die mannen geen krachten van de toekomst vertegenwoordigen? Om dan van de Arbeiderspartij nog te zwijgen, die in haar huidige parlementaire bezetting weliswaar de bekwaamheid niet bezeten heeft om de liberalen in de bestrijding van het ontwerp de eerste plaats te betwisten, maar die toch in haar geheel tegengesproken en gestemd heeft.

Als er iets duidelijk is in den toestand, dan is het, dat de invoering van protectie een conservatieve partij-overwinning geweest is. In de rede, waarmee hij het ontwerp inleidde, haalde de kanselier van de schatkist, Neville Chamberlain, triomfantelijk de herinnering aan zijn vader op, den grooten Joseph, die in 1903 met zijn plan voor tariefhervorming kwam en er zijn politieke loopbaan aan opofferde. Nu kon

de zoon doen, wat de vader gewild had. Zoo'n zuivere partij-beschouwing klonk al eigenaardig, als men zich herinnerde, hoe de „nationale” regeering voor een paar maanden tot de kiezers kwam met verzoeken om „een vrije hand” en „een dokter's mandaat”: men zou handelen naar de nood van het oogenblik vereischte. Zeker, er was reeds toen niet veel scherpzinnigheid voor noodig om te voorzien, dat bij een overwinning van de „nationalen” de nood van het oogenblik protectie vereischen zou, en toen de overwinning zoo verpletterend uitviel, en de conservatieven een groote volstreckte meerderheid verkregen, werd het nog zekerder, dat de vrije hand voor niets anders dan protectie gebruikt zou worden. Toch is er in de openhartigheid, waarmee onder de auspiciën van MacDonald, aan conservatieve partijpolitiek gedaan wordt, iets verbluffends. Een aantal liberalen, en die zich nog altijd vrijhandelaars noemen, doen daar weliswaar aan mee. De ongedwongenheid, waarmee een man als Runciman over zijn verklaringen, nog tijdens de verkiezingscampagne tegen een algemeen en permanent tarief afgelegd, heenstapt, is misschien nog het meest verbluffend van al. De crisis dient hem tot verontschuldiging van al zijn frontveranderingen, maar ondertusschen leent hij zijn hulp tot het invoeren van iets wat met geen mogelijkheid meer crisis-wetgeving genoemd kan worden en wat zijn conservatieve bondgenooten luidkeels als de bekroning van hun jarenlang streven begroeten.

Het behoort zeker tot de mogelijkheden, dat er zich binnen niet al te langen tijd een reactie tegen de politiek, die nu gevoerd wordt, gaat afteekenen. Snowden heeft een campagne tot herstel van den vrijhandel aangekondigd. Hij en de liberale dissidenten hebben zich tegen de tariefwet met zoo'n scherpte uitgelaten, dat men zich moeilijk kan voorstellen, dat de nationale combinatie het lang zal uithouden. Niet alleen maken de protectionisten de vrijhandelaars uit voor oude sokken, de vrijhandelaars geven te verstaan, dat de protectionisten de kiezers bedrogen hebben. Men behoeft nog geen aanbieder van constitutioneele leerstellingen te zijn om zich af te vragen, of een kabinet bestaan kan, wanneer men er elkaar onderling aldus te lijf gaat. Intusschen, en daar komt het in deze beschouwing op aan, moet men niet meenen, dat de vrijhandelsgedachte weggekijnd is in Engeland. Zij is in een hinderlaag gelokt met behulp van de „nationale” leuze, maar het is denkbaar, dat zij bij een volgende gelegenheid weer krachtige kampioenen vinden zal, die onder minder ongunstige omstandigheden strijden zouden.

Zij zullen evenwel machtige belangen tegenover zich verbonden vinden, klaar om het verworvene te beschermen. Het is een gemeenplaats, dat protectie gemakkelijker in te voeren dan af te schaffen is. Hier rijst bovendien de conferentie van Ottawa al in het verschiet, waar de nu heerschende partij zeker haar uiterste best zal doen om interimperiale overeenkomsten te sluiten, die een terugkeer tot vrijhandel nog moeilijker zullen maken.

Wat nu aangenomen is, is nog maar een begin. Het is een algemeen tarief van 10 pCt., met een vrije lijst, uitzonderingen voor zekere gespecificeerde grondstoffen en levensmiddelen, lang niet alle. Bovendien wordt een commissie ingesteld, die de Treasury adviseeren zal omtrent hogere beschermende rechten, te heffen op bepaalde artikelen. Geruimen tijd geleden reeds sprak Baldwin, als leider van de conservatieve oppositie, over zulk een commissie als het doeltreffende middel om de tariefpolitiek te vrijwaren tegen corruptie. De noodige wijzigingen zouden geheel aan de macht der politici onttrokken worden; van druk op parlementsleden ten bate van bepaalde industrieën zou geen sprake zijn; de wijzigingen zouden op zakelijke gronden, die openbaar gemaakt zouden worden, geschieden. De commissie, zooals die nu goedgekeurd is, vervult de verwachtingen, die

Baldwin ervan opwekte, maar matig. Zij wordt telkens voor drie jaar door den kanselier van de Schatkist benoemd. Aangezien Chamberlain haar wel in meerderheid uit protectionisten zal samenstellen, kan men er op rekenen, dat zij hem weldra heel wat aanbevelingen voor beschermende rechten boven de 10 pCt. voorleggen zal. Maar zij zal hem in het geheim adviseeren en hij zal dat advies slechts behoeven mee te deelen, voorzoover hem dat raadzaam voorkomt. Binnen vier weken moet een besluit tot invoering van rechten door het parlement bekrachtigd worden. Een voorstel van liberale zijde om de commissie voor te schrijven kennis te nemen van bezwaren tegen een voorgesteld recht is verworpen. De commissie zal dus bestormd worden door bedrijven, die bescherming verlangen, en van eenigen waarborg, dat bij het onderzoek van zulke aanvragen rekening met de belangen van andere bedrijven of van de gemeenschap der verbruikers gehouden worden zal, is geen sprake.

In de discussie in het Lagerhuis is veel minder aandacht geschonken aan de macht, die de Treasury krijgt om met behulp van die commissie wezenlijk hooge tarieven in te voeren (eigenlijk toch het belangrijkste), dan aan de onmiddellijke invoering van het algemeene tarief van 10 pCt. met de uitzonderingen. De kritiek van de vrijhandelaars is aanstonds in Sir Herbert Samuel's geruchtmakende rede het best samengevat. Zij gaat uit van de veronderstelling, dat de rechten zich in prijsstijging zullen omzetten, waaronder de uitvoerindustrieën te lijden moeten krijgen, aangezien lang niet alle grondstoffen of artikelen, die voor andere fabrieksproducten benodigd zijn, uitgezonderd worden, of kunnen worden; en verder de menigte der onvermogenden, aangezien veel onmisbare verbruiksartikelen en levensmiddelen duurder zullen worden. De opmerking van Samuel, dat men de inkomstenbelasting, die de meer gegoeden treft, verlichten wil ten koste van de armsten, werd hem door de conservatieven geweldig kwalijk genomen. Toch kwam Runciman er later rond voor uit, dat de verschuiving van directe naar indirecte belastingen een van de aantrekkelijke gevolgen van den maatregel is. En het grappigste van al is geweest om waar te nemen, hoe de conservatieven, die nooit willen toegeven, dat het tarief de prijzen verhoogt, niettemin over elkaar vielen in hun ijver om ten behoeve van zekere industrieën uitzonderingen aan de vrije lijst toe te voegen. Het meeste stof heeft opgeworpen de kwestie van vleesch en maïs.

Vleesch stond op de vrije lijst. Natuurlijk was dat allerminst naar den zin van de landbouwbeschermers, wier luidruchtige patroon Lord Beaverbrook is. Maar naar het schijnt, verzetten zich binnenskamers tegen een tarief op vleeschinvoer niet alleen Samuel en de zijnen, maar ook Runciman, ofschoon Chamberlain toch heeft kunnen verklaren, dat hij te Ottawa op dit punt vrijelijk zal kunnen onderhandelen. Voorloopig evenwel kon hij aan vleesch niet raken, en daar hieven nu de veeboeren een luid geschrei aan, dat hun vleeschproductie niet beschermd en tegelijk hun veevoer wel belast werd. Het eind van het lied is geweest, dat veevoer — het ging vooral om maïs uit Argentinië — op de vrije lijst geplaatst is. Kan men hier niet uit afleiden, dat de 10 pCt. wel degelijk een gevaar van prijsverhoging meebrengen en dat het er alleen maar om gaat, of de klagers een goed aaneengesloten en invloedrijke groep vormen? Zoo een moet het winnen van de vormlooze massa der verbruikers.

Nog een treffend geval was dat van hennep. Hennep stond op de vrije lijst als grondstof voor de touwmakers. Maar nu begon een andere groep misbaar te maken, nl. de hennep-planters van Kenya. De planters van Kenya zijn een zeer machtige groep. Zij behooren tot de conservatieve regeerende klasse van Engeland. Dat is de reden, waarom het zoo'n moeite kost hun grondpolitiek ten opzichte van de zwarte bewoners van hun kolonie aan banden te leggen en waar-

om over het geheel hun zaken altijd zooveel aandacht ontvangen. Met de touwmakers in Engeland wisten zij korte metten te maken. Hennep is van de vrije lijst afgevoerd.

Ik begon met te betoogen, dat de vrijhandelaars zich niet voor eeuwig bij de verandering hebben neergelegd. Maar voorloopig zijn in ieder geval de protectionisten nog aan de beurt en zij staan nog maar aan het begin van hun programma. De nu ingevoerde rechten werken niet tegen de dominions en Indië, en ook niet tegen de koloniën zonder volledig zelfbestuur. De Beaverbrook-partij, die landbouwproducten van de vrije lijst wil schrappen, werpt ook al een begerig oog op de tropische koloniën, die zij door tarieven van de rest van de wereld afsluiten en tot exploitatierrein voor de Engelsche nijverheid maken wil. Dat is nog niet de politiek van de regeering. Maar de regeering is ook lang niet klaar. Daar is in de eerste plaats het „wetenschappelijke” tarief boven de 10 pCt. En vervolgens, en natuurlijk in nauw verband daarmee, is er Ottawa. De vrijstelling van dominion-invoer is „een gebaar”. Men wil handel drijven te Ottawa. Zeker zullen de dominions, als zij al tot voldoende tegenprestaties bereid zijn, aanslagen op de vrije lijst doen. Heel verheffend laat zich het werk van die conferentie van nu af aan al niet aanzien. De conservatieven gaan haar met een eigenaardig mengsel van zakenzin en Rijksidealisme tegemoet. Toen een liberaal voorstelde om de dominions niet van de vrijstelling te doen genieten, vóór zij zelf Engelsche goederen vrij binnen lieten, voerde Thomas hem tegemoet, dat hij de dominions beleedigde. Dit van Thomas, die in 1930 het voorstel van den Canadeeschen eerste-minister „humbug” noemde! Het zal de moeite loonen om op te merken, hoe het den Rijksgeslacht onder het te verwachten gemarchandeer zal vergaan.

AANTEKENINGEN.

Uit het jaarverslag van de Banque de France.

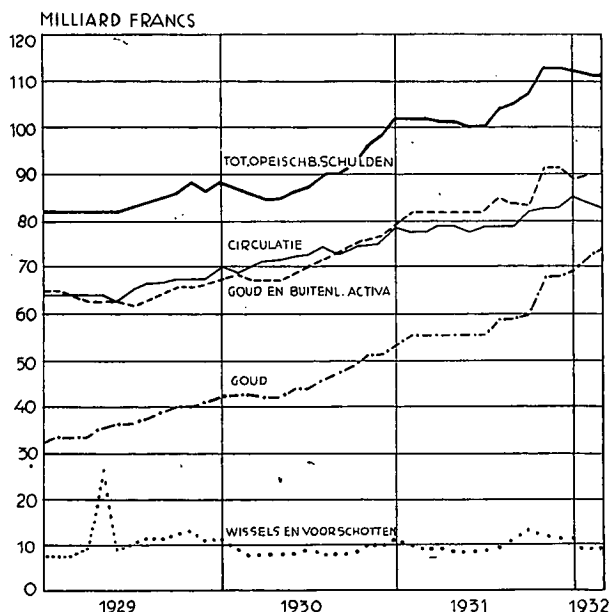
Het Jaarverslag van de Banque de France over 1931 brengt weinig nieuwe gezichtspunten. Men kent het standpunt, door de Directie der Fransche circulatiebank in vorige jaren ingenomen ten opzichte van den geweldigen goudstroom naar Frankrijk. Deze goudstroom heeft zich in 1931 voortgezet en ook thans wordt weder de opvatting verkondigd, dat de leiders der Fransche Bank onmachtig waren om dezen stroom van edel metaal te keeren. Wij hebben de juistheid van dit standpunt meermalen in twijfel getrokken¹⁾ en doen dat ook nu nog; de houding, die de Banque de France zelve in 1931 ten opzichte van het goudvraagstuk heeft aangenomen, bevestigt ons in deze meening, allen verklaringen van de Bankdirectie omtrent haar voorgewende machteloosheid ten spijt.

Dat Frankrijk zich zoo veel goud ziet toevloeien, vindt zijn oorzaak in het feit, dat dit land meer crediet aan het buitenland zou kunnen verleen of daar andere goederen dan goud zou kunnen koopen, maar noch het een noch het ander in voldoende mate doet. De circulatiebank kan de credietverleening aan het buitenland, die voor het economisch wereldherstel zoo dringend noodig is, rechtstreeks bevorderen door credietverleening aan buitenlandsche circulatiebanken en het aankopen van deviezen, en zij kan den goudstroom indirect tegengaan door credietverruiming op de binnenlandsche markt. Machteloos is zij dus allerminst en dat is ten aanzien van de Fransche Bank dezen zomer zeer duidelijk gebleken. Toen immers in Engeland de nood aan den man kwam, heeft de Banque de France medegewerkt aan de omvangrijke steunactie ten gunste van het Pond; dat zou zij toch wel niet gedaan hebben, wanneer zij zich inderdaad zoo onmachtig had gevoeld, als hare Directie het tevoren steeds had voorkomen, en wanneer zij geenerlei mogelijkheid had gezien om door credietverleening den goudtoevloed naar Frankrijk te stuiten. Dat de

¹⁾ Zie Ec.-Stat. Ber. van 19 Febr. 1930 en 25 Maart 1931.

steunactie tenslotte door het veranderde standpunt van Engeland zelf niet tot resultaat heeft geleid, is een quaestie, die uiteraard staat buiten de vraag, of de Banque de France niet reeds lang stappen had kunnen ondernemen om den toestand te verbeteren.

Van de voornaamste balansposten der weekstaten van de laatste jaren hebben wij een grafiek samengesteld, die hieronder volgt. Duidelijk ziet men daaruit, dat de positie geheel beheerscht is door den gestegen goudvoorraad. Deze beliep begin 1931 ruim 53½ milliard Francs en aan het einde van dat jaar niet minder dan 68,9 milliard, om sindsdien verder te stijgen tot 73,8 milliard. Het dekkingspercentage der totale opeisbare schulden (wettelijk minimum 35 pCt.) liep in 1931 op van 52,87 pCt. tot 60,51 pCt.

De deviezen van de Banque de France hebben in 1931 eenige vermindering ondergaan. Het jaar opende met een deviezenvoorraad van 26,6 milliard om te sluiten op een bedrag van 20,2 milliard. De totale vermindering van 6,4 milliard vindt tot een bedrag van 2,3 milliard hare verklaring in de afboeking van het pondenverlies, en is dus voor 4,1 milliard toe te schrijven aan omzetting van deviezen in goud. In de eerste weken van het nieuwe boekjaar heeft verdere afnemering der deviezen plaats gevonden. Volgens de laatste opgave is de deviezenvoorraad verminderd tot 16,4 milliard, zijnde 3,8 milliard minder dan bij het begin van het jaar, terwijl de goudvoorraad opliep tot 73,8 milliard, hetgeen een vermeerdering beteekent van 4,9 milliard. Wederom moet er dus een belangrijke omzetting van deviezen in goud hebben plaats gevonden, zoodat de Banque de France zich niet kan verschuilen achter het argument, dat zij het goud van anderen zou krijgen en dus zuiver passief zou zijn gebleven.

De vermeerdering van den goudvoorraad is gepaard gegaan met eenige stijging van de bankbiljetten. Deze beliepen begin 1931 78,9 milliard en aan het einde des jaars 85,7 milliard (thans 82,6 milliard). De rekening-courant-saldi van particulieren stegen in 1931 belangrijk, t.w. met bijna 12 milliard. Een groot deel van het bankpapier moet zijn opgepot. Dit blijkt uit de samenstelling van de circulatie. Wij hebben uit de laatste jaarverslagen nagegaan, welk percentage de verschillende coupures van de totale circulatie vormden op het einde des jaars; deze cijfers toonen het volgende beeld (zie staatje bovenaan de volgende pagina).

Zoolang men er niet in slaagt om den onwil tot het gebruik van de thans latente krachten in het credietverkeer te overwinnen of te compenseeren, ziet het er met het wereldherstel nog niet gunstig uit. Vooral voor de Fransche banken en beleggers, die thans hun geld krampachtig vasthouden, doet zich

Biljetten van	1929	1930	1931
frs. 1000	48,8	51,2	55,4
„ 500	6,8	7,4	7,7
„ 100	35,0	32,9	29,4
„ 50	5,1	4,5	4,1
„ 20	0,1	0,1	—
„ 10	3,0	2,8	2,5
„ 5	1,2	1,1	0,9

daarbij de ongunstige invloed van de nog niet tot oplossing gebrachte internationaal-politieke vraagstukken gelden. Men kan zich slechts troosten met de gedachte, dat, wat het credietverkeer betreft, het herstel zeer snel in zijn werk zal gaan, wanneer de thans bestaande obstakels zullen zijn uit den weg geruimd. Of echter het opruimen van de eerste hindernis, de regeling der reparatieschulden, bevredigend zal gelukken, is een vraag, waaromtrent helaas nog steeds de meest drukkende onzekerheid heerscht. Deze onzekerheid wordt nog vergroot door de recente wijzigingen, die men in de balans van de Banque de France kan waarnemen, en die toonen, dat de drang tot vermeerdering van den goudvoorraad nog niet tot een eind is gekomen.

V.S.

Indexcijfers van groothandelsprijzen.

„The Economist” schrijft: De laatste veertien dagen gaven een klein, maar niettemin zeer welkom, herstel

van de wereldprijzen te zien. Zooals uit de volgende tabel blijkt, steeg het totale indexcijfer van „The Economist” sedert 10 Febr. met 2,1 en ons indexcijfer op goudbasis met bijna 1 pCt.

Engelsche groothandelsprijzen.

1927 = 100.

	18	30	13	27	10	24
	Sept.	Dec.	Jan.	Jan.	Febr.	Febr.
	1931	1931	1932	1932	1932	1932
Granen en Vleesch	64.5	69.0	70.7	69.7	70.3	72.3
Andere Voed. en Genotm.	62.2	65.7	65.9	6.61	66.7	68.6
Weefstoffen	43.7	52.8	53.2	52.5	52.5	53.7
Delfstoffen	67.4	76.7	77.7	76.2	75.4	75.3
Diversen	65.8	66.2	65.5	64.6	65.1	66.7
Totaal	60.4	65.8	66.2	65.4	65.6	67.0
1913 = 100	83.1	90.6	91.1	90.0	90.3	92.2
1924 = 100	52.2	56.8	57.2	56.5	56.7	57.9

In vergelijking met het prijsniveau van 18 Sept. zijn de weefstoffen het sterkst gestegen, terwijl de groep Diversen de geringste teekenen van herstel vertoonen.

De indexcijfers van het prijsniveau in de landen met gouden standaard, die wij aan de Financial Times ontleenen, toonen een verdere daling van het Amerikaanse prijsniveau, de dalende tendens in Duitschland is tijdelijk tot staan gekomen, terwijl er in Italië een aanmerkelijke stijging plaats vond. Het Engelsche prijsniveau liep, met uitzondering van de delfstoffen, die vrij stabiel bleven, over het algemeen ietwat op.

18 September 1931 = 100.

Data	Indexcijfers „The Economist”			Irving Fisher Ver. Staten	Statistique Générale Frankrijk	Kamer v. Koophandel, Milaan, Italië	Statistisches Reichsamt Duitschland
	Totaal index in £	Grondstoffen in £	Goudprijzen				
30 Sept. '31	107.8	112.0	94.7	98.7	96.9	98.8	98.9
14 Oct. '31	108.3	114.3	95.7	98.9	96.9	99.7	98.0
28 Oct. '31	108.4	114.4	101.4	99.3	95.6	99.9	98.7
11 Nov. '31	110.3	119.3	103.5	99.3	96.0	99.3	98.3
25 Nov. '31	109.1	114.8	98.0	98.3	94.2	98.8	97.6
9 Dec. '31	110.3	117.3	93.0	97.3	93.3	97.1	96.1
30 Dec. '31	108.9	117.1	94.4	96.1	93.4	96.9	94.6
13 Jan. '32	109.6	117.7	94.5	94.5	93.8	96.3	92.5
27 Jan. '32	108.3	115.7	93.8	93.5	93.6	95.8	91.6
10 Febr. '32	108.6	117.3	88.8	92.2	94.2	98.0	91.5
24 Febr. '32	110.9	120.9	89.6	....	....	....	....

MAANDCIJFERS.

Indexcijfers van Nederlandsche aandelen.

De Bank voor Handel en Scheepvaart te Rotterdam zendt ons onderstaand overzicht:

Indexcijfers van 12 aandeelengroepen der Amsterdamsche effectenbeurs.¹⁾

	Banken	Electri- citeit	Handels- ondern.	Industrie	Kunst- zijde	Mijnbouw	Olie	Rubber	Scheep- vaart	Suiker	Tabak	Thee
Gemiddelde 1929	158.3	337.5	168.0	432.7	243.0	268.7	402.0	233.5	125.0	398.4	487.3	443.2
„ 1930	149.4	257.7	125.6	204.9	87.4	177.2	371.1	110.7	82.6	292.9	361.3	357.2
„ 1931	118.1	211.8	93.4	167.7	64.5	144.5	209.8	51.8	49.6	181.9	241.6	251.4
Januari 1931	137.2	220.4	110.9	199.—	57.4	149.1	290.7	75.8	63.5	223.8	274.—	280.5
Februari „	140.7	239.9	117.5	217.5	69.7	167.5	307.3	80.2	65.6	238.4	307.8	292.1
Maart „	143.—	248.6	124.3	223.2	78.9	176.7	288.3	81.4	63.9	243.3	306.2	290.7
April „	139.4	238.4	113.5	207.3	84.4	172.4	253.9	58.5	57.5	219.5	299.8	283.4
Mei „	132.7	222.5	95.1	178.8	76.2	159.6	220.—	50.5	54.3	190.9	275.9	251.—
Juni „	127.5	217.5	89.—	165.1	68.7	150.8	208.6	48.4	53.1	191.3	262.4	249.7
Juli „	126.4	228.8	100.2	168.8	70.6	163.6	218.2	58.5	55.8	208.9	254.2	262.9
Augustus „	113.2	210.9	88.2	151.2	65.—	147.6	194.7	44.4	48 —	178.4	218.4	247.—
September „	95.3	190.1	73.6	126.1	60.9	118.9	147.9	31.7	37.3	134.—	168.7	220.1
October „	89.1	181.3	71.7	125.3	49.2	107.8	140.7	32.6	34.7	122.1	174.7	222.2
November „	93.2	184.2	75.4	135.4	48.9	120.1	133.6	32.9	31.9	125.9	196.3	237.2
December „	79.—	158.4	61.5	114.2	44.2	99.5	113.1	26.3	26.7	106.5	161.3	179.7
Januari 1932	80.5	174.4	63.5	124.—	43.5	107.4	118.9	28.2	27.4	108.—	173.7	181.4
Februari „	82.8	173.—	65.8	123.2	42.4	110.1	139.2	28.2	27.7	108.7	179.6	178.1

Schommelingen in het aandelen-indexcijfer. 4 Januari 1932 f 1.942.518.500 = 100.

4 Januari 100.— | 20 Januari 107.4 | 3 Febr. 109.7 | 17 „ 110.9
13 „ 106.9 | 27 „ 105.9 | 10 „ 105.7 | 24 „ 111.—

¹⁾ Men zie voor de toelichting op dit overzicht het nummer van E.-S. B. van 15 Januari 1930, blz. 64.

Nadruk verboden.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buitenland. circ. banken 1)	Deviezen als gouddekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
23 Feb. 1932	929,6	79,6	145,9	3.144,1	158,6
15 " 1932	928,7	79,7	144,2	3.249,5	187,9
6 " 1932	928,3	55,5	146,8	3.461,7	129,0
30 Jan. 1932	947,8	75,9	145,1	3.631,8	158,3
23 " 1932	956,4	83,9	151,3	3.406,9	103,1
23 Feb. 1931	2.265,6	207,6	175,4	1.525,6	85,3
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa 2)	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
23 Feb. 1932	161,8	837,7	4.003,2	331,8	804,0
15 " 1932	160,6	1.013,1	4.155,2	370,7	853,5
6 " 1932	160,6	971,2	4.276,1	332,9	869,8
30 Jan. 1932	160,7	969,4	4.407,1	393,6	886,0
23 " 1932	160,6	910,2	4.198,0	370,7	872,9
23 Feb. 1931	102,3	555,9	3.704,4	401,3	334,1
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	94,4	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 23, 15, 6 Febr., 30, 23 Jan. '32 en 23 Febr. '31 resp. 23; 19; 15; 7; 21; 57 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data 1932	Goud		Goud en zilver b. d. schatkist	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. ald. Staat voor ingetrokken markten	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in wissels op het buitenl.						Schatkist	Partic.
18 Feb.	2527	—	945	79	288	3.715	30	159	
11 "	2536	—	927	75	288	3.723	14	151	
4 "	2535	—	935	74	288	3.717	35	143	
28 Jan.	2534	—	923	55	288	3.672	18	171	
21 "	2542	—	918	52	288	3.676	9	177	
19 Feb. 1) 1931.	1416	896	759	32	292	3.197	14	203	

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
10 Feb. '32	2.967,2	2.128,9	196,3	819,4	169,4
3 " '32	2.970,2	2.135,2	197,3	855,2	156,1
27 Jan. '32	2.987,9	2.132,4	198,5	837,6	162,3
20 " '32	3.005,9	2.115,7	189,7	819,0	188,0
13 " '32	3.001,8	2.132,7	186,0	818,3	213,8
6 " '32	2.985,6	2.133,0	173,6	818,2	275,3
11 Feb. '31	3.077,5	1.786,9	176,9	222,2	87,7

Data	Belegd in U.S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. 1)	Algem. Dekking-perc. 2)
10 Feb. '32	741,4	2.662,0	2.021,1	158,4	63,3	67,6
3 " '32	749,0	2.664,0	2.054,0	158,5	62,9	67,1
27 Jan. '32	751,7	2.627,3	2.099,5	159,5	62,8	67,3
20 " '32	751,5	2.642,1	2.105,9	159,8	62,9	66,9
13 " '32	751,6	2.635,8	2.130,1	160,6	61,9	65,5
6 " '32	765,9	2.651,0	2.169,4	160,6	58,6	61,9
11 Feb. '31	609,6	1.481,0	2.417,4	169,3	78,9	83,5

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
3 Feb. '32	492	12.830	7.149	1.460	17.365	5.740
27 Jan. '31	467	12.858	7.137	1.482	17.462	5.771
20 " '32	457	12.935	7.117	1.501	17.547	5.818
13 " '32	469	13.031	7.256	1.516	17.751	5.843
6 " '32	483	13.077	7.302	1.543	17.931	5.854
4 Feb. '31	65	15.668	7.014	1.785	20.902	7.160

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

1 Maart 1932.

Het bericht van de vorige week, dat het toegestane percentage buitenlandse tarwe in Italië verhoogd was tot 60 pCt., behoeft in zoe verre verbetering, dat de 60 pCt. alleen geldt voor het Zuiden van Italië, terwijl in het Noorden van Italië het percentage is vastgesteld op 40 pCt. In Frankrijk is het percentage wederom verhoogd en wel van 20 tot 25 pCt. In beide landen hebben deze verhogingen de vraag naar buitenlandse tarwe verlevendigd en bijna dagelijks zijn flinke zaken tot stand gekomen. Ook in andere landen op het continent en in Engeland bestond goede vraag, welke echter later eenigszins is verflauwd, waardoor de omzetten beperkter werden. In Duitsland is nog geen wijziging gebracht in de wettelijke bepalingen omtrent den invoer van tarwe, doch men meent, dat de regering daartoe wel spoedig zal overgaan. Zij heeft verklaard, dat zij in geen geval zou toestaan, dat de broodprijzen worden verhoogd en het schijnt daarom, in verband met het beperkte aanbod van binnenlandsche tarwe, wel waarschijnlijk, dat spoedig de invoer vergemakkelijkt zal worden. Het Landbouwbureau te Rome heeft een schatting gemaakt, voorzover de bekende cijfers daartoe in staat stelden, van de met wintertarwe bebouwde oppervlakte in Europa buiten Rusland en komt tot de slotsom, dat deze iets grooter zal zijn dan in het vorige jaar. In Frankrijk, Duitsland en Italië zou de bebouwde oppervlakte grooter zijn, in Roemenië, Polen en Spanje kleiner. De regering in Rusland heeft bekend gemaakt, dat de met wintertarwe bebouwde oppervlakte 11,4 pCt. grooter is dan in het vorige jaar. Uit verschillende Europeesche landen komen klachten over strenge koude bij onvoldoende sneeuwbedekking, vooral uit Hongarije, Polen, Tsjecho-Slowakije, en Oostenrijk, evenals uit Bulgarije. In Roemenië en Rusland schijnt voldoende sneeuwbedekking aanwezig te zijn. De verscheperingen van tarwe uit Rusland zijn zeer klein geworden en in verband met tekort aan graan voor voedsel en voor zaaidoeleinden in verschillende streken van Rusland meent men ook niet, dat de uitvoeren weder belangrijk zullen worden. Andere landen blijven in ruime mate met tarwe aan de markt, vooral Australië, Argentinië en Canada. De Vereenigde Staten spelen geen rol van betekenis bij den uitvoer van tarwe. De prijzen te Chicago zijn sedert 20 Februari gedaald, de Maart-termijn sloot 1¼ dollarcent per 60 lbs. lager. Winnipeg sloot ½ d.c. lager wegens verminderde vraag voor uitvoer. Te Buenos Aires sloot de April-termijn 2 centavos per 100 KG. lager en te Rosario 4 centavos per 100 KG. hooger, nadat vrij sterke fluctuaties in den loop der week hadden plaats gevonden. In de vorige week deed zich het merkwaardige feit voor, dat Russische tarwe, beschikbaar in Engeland, naar Griekenland werd verkocht en dat Argentinië een lading tarwe naar Shanghai verscheepte. De stemming voor rogge was in de afgelopen week vast en zoowel voor disponibile Russische als voor stoomende en Maart-aflading Platarogge stegen de prijzen. De zich nog in handen der Russen bevindende partijen disponibile rogge, welke zijn opgeslagen in havens van Duitsland, Nederland en België, werden verkocht aan de Duitse regering, welke daardoor in staat is op de binnenlandsche markt prijsregulend op te treden en verhoging van den roggeprijs te voorkomen. De Duitse regering koopt bij voorkeur Russische rogge, omdat zij die met industrieproducten kan betalen, doch ook van Argentijnsche rogge is zij kooper. Men is van meening, dat nog belangrijke hoeveelheden buitenlandse rogge in Duitsland noodig zullen zijn. Over den uitzaaai van winterrogge bericht het Landbouwinstituut te Rome, dat een uitbreiding daarvan in Duitsland, Polen en Frankrijk niet opweegt tegen een inkrimping van 4.600.000 acres in Rusland.

De markt voor maïs was in het begin der week zeer vast en tot hooge prijzen werd disponibile en spoedig verwachte Platamaïs verkocht. De consumptie betaalde deze prijzen slechts schoorvoetend en de omzetten waren niet van grooten omvang. Tegen het einde der week, toen eenige booten binnenkwamen en belangrijke hoeveelheden Maartlevering in de termijnmarkt werden aangevend, verflauwde de stemming aanmerkelijk en daalden de prijzen verscheiden gulden per last. Ook in Argentinië vond een belangrijke verlaging plaats aan de termijnmarkten en de stemming werd dientengevolge flauw. Gisteren is daarop weder een verbetering gevolgd. De termijnmarkt te Buenos Aires haalde het geleden verlies weder in en houders van maïs bleken niet meer geneigd tot lage prijzen af te geven, zoodat de stemming weder verbeterde. Voor Platamaïs van den nieuwen oogst bestaat nog slechts matige belangstelling, hoewel de prijzen voor April en latere verschepering

1.06, terwijl de laatste notering voor Spot Centr. 2.85 bedroeg.

De ontvangsten in de Atlantische havens der Ver. Staten bedroegen deze week 72.000 tons, de versmeltingen 43.000 tons tegen 48.900 tons verleden jaar en de voorraden 178.000 tons tegen 267.000 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

Table with 4 columns: Productie, Voorr. overgebracht per 1/1, Consumptie, Weekontv. afscheephavens, Totaal sedert 1/1 N. Oogst, Weekexport, Totaal sedert 1/1, Voorraad afscheephavens, binneland, Aantal werkende fabrieken. Rows for 1932, 1931, 1930.

In Engeland was de omzet in geraffineerd bevredeigd en dat was de reden waarom ook ruwzuiker nogal gevraagd werd. Verschillende scheepsladingen vonden haar weg naar dit eiland; de te bedingen prijzen bewogen zich met het oog op den algemeenen markttoestand echter in dalende lijn.

Op Java verkocht de V.I.S.P. uit oogst 1931 verder ca. 5000 tons Superieur en 10.000 tons No. 16 en hooger tot geheime prijzen.

Hier te lande volgde men Londen; op de termijnmarkt te Amsterdam brokkelden de noteringen bij gebrek aan aanbod slechts zeer langzaam af. Het slot gaf het volgende beeld te zien: Mrt. f 6½; Mei f 6¼; Aug. f 7.— en Dec. f 7½.

KOFFIE.

De koffiemarkt blijft nog steeds kalm gestemd. Ook in de afgelopen week heeft Brazilië de termijnmarkt te New-York herhaaldelijk gesteund door inkoop van latere maanden en, naar het heet, zijn weder Maart-aandieningen aan diezelfde markt voor Braziliaansche rekening opgenomen.

verandering. Nederlandsch-Indië echter was voor Robusta ½ tot ¾ ct. gemakkelijker. Tot afladingszaken van betekenis kwam het echter ook in deze soort niet.

Volgens mededeeling van den Nationalen Koffie-Raad van Brazilië zijn vernietigd:

Table with 4 columns: bn. Sanos, bn. Rio, bn. Victoria, bn. totaal. Rows for 'in de afgelopen week' and 'sedert 1 Juli 1931'.

waarbij nog komen 559.000 balen, vóór 1 Juli 1931 vernietigd, dus totaal 3.782.000 bn. De vernietiging van koffie in Brazilië gaat dus — zij het ook tot nu toe nog lang niet in den in uitzicht gestelden omvang van 1.000.000 balen per maand — onafgebroken voort.

Om dit grandioos auto-da-fé te kunnen bekostigen heft, zooals bekend is, de Braziliaansche Regeering op elke baal koffie, die uitgevoerd wordt, een extra-uitvoerrecht van 15 goudshillings per baal.

Dat het echter met de vernietiging op groter schaal nog altijd niet gaat, zooals Brazilië zich dat had voorgesteld, schijnt, behalve uit de cijfers, ook te moeten worden opgemaakt uit het feit, dat het reeds eenige malen te dezer plaats vermelde plan tot vernietiging van 400 miljoen koffiestruiken in den Staat Sao Paulo telkens weder ter

AN GROOTHANDELSPRIJZEN 1)

Large table with multiple columns: METALEN (ZILVER, IJZER, KOPER, TIN, LOOD), TEXTIELGOEDEREN (KATOEN, WOL), DIVERSEN (KOE-HUIDEN, KALK-SALPETER). Rows include various grades and prices.

1) van Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74/5 K.G. Hongaarsche. 2) Tot Jan. 1928 Malting; van Jan. 1928 tot Notering Schotland 59/6. 3) 58/- 7) 5 Febr. 8) 12 Febr. 9) 19 Febr. 10) 26 Febr. 11) 4 Febr. 12) 11 Febr. 13) 18 Febr. 14) 25 Febr.

sprake wordt gebracht. Thans is zelfs gemeld, dat nu binnen korten tijd definitief zal worden besloten of tot uitvoering zal worden overgegaan. Met reden mag men zich evenwel afvragen of, indien het besluit werkelijk mocht worden genomen, de uitvoering er van in een zoo uitgestrekt land als Brazilië niet op groote moeilijkheden zal stuiten.

Een particulier bericht uit Afrika raamt de opbrengst der verschillende koloniën als volgt: Kenya 15.000 ton, Bukoba 10.000 ton, Tanganjika 4000 ton, Belgische Congo 3000 ton en Uganda 2000 ton, tezamen 34.000 ton (ca. 580.000 balen à 60 K.G.).

De kost- en vrachtaanbiedingen van Santos, omgerekend in cents per ½ K.G., komen op het oogenblik uit: voor gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping op ongeveer 24½ à 26 ct., voor dito Prime Santos op ongeveer 26 à 27 ct. en voor Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, op ongeveer 20½ à 20¾ ct.

In Nederlandsch-Indië zijn de prijzen voor Mandheling Robusta ongeveer ¼ ct., voor de goedkoopere ongewasschen Sumatra Robusta-soorten ⅝ à ⅞ ct. en voor de gewasschen Robusta ½ ct. lager dan een week geleden. De noteeringen in de eerste hand zijn op het oogenblik:

Palembang Robusta, Maart-verscheping, 167/8 ct.; Benkoelen Robusta, Maart-verscheping, 17½ ct.; Mandheling Robusta, Maart-verscheping, 19 ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Maart-verscheping, 24 ct., alles per ½ K.G. cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

Aan de Rotterdamse termijnmarkt zakten de noteeringen aanvankelijk ¼ à ⅝ ct. in, doch daarna herstelden zij zich wederom, behalve voor de maand Maart. Bij het afsluiten van dit Overzicht staat laatstbedoelde maand op 21 ct. en staan de verder verwijderde maanden op 21½ ct. genoteerd.

De officieele loco-noteeringen bleven onveranderd 23 ct. per ½ K.G. voor Robusta en 27 ct. voor Superior Santos.

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.
29 Februari	\$ 6.27	\$ 6.34	\$ 6.36	\$ 6.38
22 Februari	„ 6.22	„ 6.19	„ 6.21	„ 6.26
15 Februari	„ 6.15	„ 6.26	„ 6.38	„ 6.44
8 Februari	„ 6.22	„ 6.37	„ 6.57	„ 6.59

Rotterdam, 1 Maart 1932.

THEE.

De theemarkt te Londen was in de afgelopen week iets vastere en de kooplust was tamelijk levendig.

Java en Sumatra theeën werden vlug verkocht, tegen prijzen, die voor de goedkoopere theeën ¼ tot ½ d. hooger waren dan de vorige week. Hierbij valt tevens te bedenken, dat de pondenkoers van f 8.53 tot f 8.63 opliep.

Bladtheeën werden minder gevraagd voor exportdoeleinden. Britsch-Indische en Ceylon-theeën waren eveneens vastere, de laatsten toonden verbeterde kwaliteit.

Amsterdam, 29 Februari 1932.

KATOEN.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '31 tot 19 Feb. '32	Overeenkomstige periode	
		1930/'31	1929/'30
Ontvangsten Gulf-Havens.	8162	7747	7593
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	791	856	1067
„ „ 't Vasteland etc.	2267	2889	3195
„ „ het Orient	2492	978	921
„ „ Canada/Mexico	111	147	142

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	19 Feb. '32	Overeenkomstig tijdstip	
		1931	1930
Amerik. havens.....	4810	4025	2213
Binnenland	2080	1557	1307
New-York	208	229	98
New Orleans	1128	792	497
Liverpool	302	492	435

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT VAN GROOTHANDELSPRIJZEN.

	DIVERSEN		KOLONIALE PRODUCTEN						INDEXCIJFERS			
	VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/ Finland	RUBBER ¹⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.	SUIKER Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.	KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per ½ K.G.	THEE Af. N.-I. thee. A'dam gem. pr. Java- en Suma- trathée p. ½ K.G.	COPRA Ned.-Ind. f.m.s. per 100 K.G. Amsterdam	Bruto- gewicht v. d. buit. handel Nederland 1925 = 100		Centr. Bureau v.d. Stat. herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100	The Economist herleid van 1927 = 100 tot 1925 = 100		
							In- voer	Uit- voer				
1925	159,75	100	18,75	100,0	84,5	100,0	100	100	100,0	100,0		
1926	153,50	96,1	17,50	93,3	94,25	90,2	112	128	93,2	92,9		
1927	160,50	100,5	16,375	51,6	82,75	76,4	97,9	32,625	90,9	113	116	
1928	151,50	94,8	-10,75	30,2	75,25	80,9	89,1	31,875	88,9	118	128	
1929	146,00	91,4	-10,25	28,8	69,25	82,7	82,0	27,375	76,3	122	132	
1930	141,50	88,6	-5,875	16,5	60,75	52,1	71,8	22,625	63,1	124	135	
1931	110,75	69,3	-3	8,4	42,5	40,7	50,3	15,375	42,9	117	136	
Jan. 1930	147,50	93,9	-7,375	20,7	60,50	57,0	71,6	26,875	74,9	128	136	
Febr. "	147,50	92,3	-8	22,5	58,25	57,0	68,9	26,375	73,5	112	126	
Maart "	147,50	92,3	-7,625	21,4	62,25	57,0	73,7	25,25	70,4	125	131	
April "	147,50	92,3	-7,375	20,7	59,50	57,0	70,4	26,125	72,8	115	127	
Mei "	145,00	90,8	-6,875	19,3	56,6	56,6	68,6	25,50	71,1	132	132	
Juni "	145,00	90,8	-6,125	17,2	58	53,8	68,6	22,875	63,8	131	133	
Juli "	142,50	89,2	-5,625	15,8	55,50	51,3	65,7	21,75	60,6	138	141	
Aug. "	142,50	89,2	-4,875	13,8	55,25	48,1	65,4	20,-	55,7	129	145	
Sept. "	140,00	87,6	-4,125	11,6	59,50	46,0	70,4	19,25	53,7	122	126	
Oct. "	132,50	82,9	-4	11,2	66,50	47,3	78,7	18,75	52,3	128	152	
Nov. "	130,00	81,4	-4,375	12,3	68,25	47,3	80,8	19,375	54,0	121	139	
Dec. "	130,00	81,4	-4,375	12,3	66,75	47,3	79,0	19,-	53,0	105	129	
Jan. 1931	125,00	78,2	-4,25	11,9	66,25	45,6	78,4	18,25	50,9	121	132	
Febr. "	125,00	78,2	-3,875	10,9	62,5	42,8	62,7	18,125	50,7	96	121	
Maart "	125,00	78,2	-3,75	10,5	63,25	41,5	45	18,625	51,9	107	140	
April "	125,00	78,2	-3,125	8,8	59,50	40,3	43	17,50	48,8	110	138	
Mei "	125,00	78,2	-3,125	8,8	40,25	40,7	40,25	15,375	42,9	114	141	
Juni "	110,00	68,9	-3,125	8,8	39,50	42,0	46,7	14,125	39,4	127	133	
Juli "	110,00	68,9	-3	8,4	38,25	44,0	38,25	15,-	41,8	138	153	
Aug. "	100,00	62,6	-2,5	7,0	41,5	41,5	38,50	14,125	39,4	122	142	
Sept. "	100,00	62,6	-2,375	6,7	37,50	38,7	37,50	13,375	37,3	125	146	
Oct. "	100,00	62,6	-2,375	6,7	37,5	37,5	37,75	13,25	36,9	119	146	
Nov. "	100,00	62,6	-2,25	6,3	37,5	37,5	37,5	13,75	38,3	113	132	
Dec. "	82,50	51,6	-2,25	6,3	35	37,5	35	12,75	35,5	115	114	
Jan. 1932	82,50	51,6	-2,125	6,0	32	37,5	32	13,125	36,6	103	107	
i Febr. "	82,50	51,6	-2	5,6	31½	37,5	31½	13,625	38,0			
8 "	82,50	51,6	-2	5,6	29½	37,5	29½	13,75	38,3			
15 "	82,50	51,6	-1,9375	5,4	37,5	37,5	37,5	15,-	41,8			
22 "	82,50	51,6	-1,9375	5,4	37,5	37,5	37,5	15,375	42,9			
29 "	82,50	51,6	-1,8125	5,1	37,5	37,5	37,5	14,875	41,5			

¹⁾ Jaar- en maandgem. afger. op ¼ pence. ²⁾ 4 Febr. ³⁾ 18 Febr. N.B. Alle Pondenoteeringen vanaf 21-Sept. zijn op goudbasis omgerekend